

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

**Kielellinen saavutettavuus HELsign -
viittomakielisen kulttuurin tapahtumassa**

Hanna Holopainen ja Anni Saviniemi

Viittomakielentulkin koulutusohjelma (240 op)

4 / 2015

www.humak.fi

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Viittomakielentulkkin koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Hanna Holopainen & Anni Saviniemi	Sivumäärä 42 ja 5 liitesivua
Työn nimi Kielellinen saavutettavuus HELsign -viittomakielisen kulttuurin tapahtumassa	
Ohjaava(t) opettaja(t) Zita Kóbor-Laitinen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Humanistinen ammattikorkeakoulu, Vetovoimaa kulttuurikeskukseen -hanke, Arto Lindholm	
Tiivistelmä Opinnäytetyössä selvitettiin, kuinka järjestää niin kuuleville kuin kuuroille avoin kulttuuritapahtuma sekä mitä tulkatun tapahtuman suunnittelussa pitää huomioida. Opinnäytetyön tilaajana toimii Humanistisen ammattikorkeakoulun Vetovoimaa kulttuurikeskuksiin -hanke. Hankkeen tavoitteena on parantaa asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia paikallisessa kulttuuritoiminnassa. Käytännön tasolla hankkeessa pyritään selvittämään, kuinka uusia kävijöitä saataisiin osallistumaan kulttuurikeskusten toimintaan sekä kehittää kulttuurikeskusten toimintaa. Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä käytettiin toiminnallista tutkimusta. Opinnäytetyön tulokset perustuvat havaintoihin tapahtuman ja sen suunnittelun aikana sekä tapahtuman kävijöille toteutettuun palautekyselyyn ja yhteistyökumppaneiden palautteeseen. Tapahtuman suunnittelu aloitettiin keväällä 2014. Tapahtuma järjestettiin helmikuussa 2015 kulttuurikeskus Stoassa. Tapahtuma oli suunnattu koko perheelle. Se toteutettiin yhteistyössä Viittovat perheet ry:n kanssa. Mukana tapahtumassa oli myös muita viittomakielialan yhdistyksiä. Ohjelman saavutettavuus sekä kuuleville että viittomakielisille oli toteutettu joko kaksikielisyys tai tulkkauksen avulla. Opinnäytetyöstä kulttuuripalveluiden järjestäjät saavat tietoa, kuinka järjestää tapahtumia, joissa on huomioitu viittomakieliset kävijät ja kuinka järjestää palveluihin ja tapahtumiin viittomakielentulkkaus. Tulkit saavat siitä tietoa, kuinka toimia kulttuuritapahtumaprosessissa ja millaista tiedotusta tapahtuman järjestäjät mahdollisesti tarvitsevat. Viittomakielialalla työskentelevät saavat siitä tietoa, kuinka järjestää kuulevien ja viittomakielisten näkökulmasta saavutettava tapahtuma ja olisiko sellaiselle kysyntää.	
Asiasanat saavutettavuus, tulkkaus, viittomakieli, kulttuuritapahtumat	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Sign Language Interpreting

ABSTRACT

Author Hanna Holopainen & Anni Saviniemi	Number of Pages 42 and 5 appendices
Title Linguistic accessibility in sign language culture event HELsign	
Supervisor(s) Zita Kóbor-Laitinen	
Subscriber and/or Mentor Humak University of Applied sciences, Vetovoimaa kulttuurikeskuksiin - project, Arto Lindholm	
Abstract The purpose of the thesis was to find out how to organize a culture event that would serve both deaf and hearing visitors, and what needs to be taken into account when organizing an interpreted event. Different performances, such as plays or guided tours in museums, have been interpreted into sign language before, but now the goal was to organize a bilingual event. The subscriber of the thesis was a project by Humak University of Applied Sciences called Vetovoimaa kulttuurikeskuksiin. The purpose of the project was to improve possibilities of the inhabitants to take part and have influence on the local cultural activities, and to find out how to get new visitors to participate in different activities at the cultural centers. This study is a functional research. The product of the thesis was to organize a culture event HELsign that was introducing sign language culture. The results of the study are based on observation before and during the event and on feedback by visitors and partners in the event. Planning of the event was started in spring 2014, and it took place in cultural center Stoa in February 2015. HELsign was executed in cooperation with different organizations from the field of sign language. In order to organize linguistic accessibility all the performances were bilingual or interpreted. This study shows that in order to execute a linguistically accessible event, knowledge and expertise about sign language culture and organizing interpreting are needed. When organizing a bilingual event that serves visitors from different cultural backgrounds, working together with members of sign language community is important, too. This thesis provides information for culture event producers on how to take deaf visitors and linguistic accessibility into account when planning an event and how to organize sign language interpreting. For sign language interpreters, this thesis provides information about the planning process of a culture event, and what kind of information about interpreting might be needed by the organizers.	
Keywords accessibility, interpretation, sign language, culture events	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TYÖN LÄHTÖKOHDAT	6
2.1 Tutkimuskysymykset	6
2.2 Tutkimusmenetelmät	6
2.3 Vetovoimaa kulttuurikeskuksiin -hanke	8
3 KULTTUURITAPAHTUMIEN SAAVUTETTAVUUS VIITTOMAKIELEN NÄKÖKULMASTA	10
3.1 Kielellinen saavutettavuus	10
3.2 Viittomakielisten yhteiskunnallinen ja kielipoliittinen asema Suomessa	10
3.3 Tulkatun tilaisuuden järjestäminen	12
3.4 Viittomakielelle tulkatut ja viittomakieliset kulttuuritapahtumat	14
4 HELSIGN-TAPAHTUMAN TOTEUTUS	16
4.1 Suunnitteluvaihe	16
4.2 Markkinointi	19
4.3 Ohjelma	21
4.4 Tulkkausjärjestelyt	22
4.5 Tapahtumapäivä	25
5 PALAUTE JA ARVIOINTI	29
5.1 Kävijöiden palaute	29
5.2 Yhteistyökumppaneiden palaute	34
5.3 Tulkkien palaute	34
5.4 Arviointi	35
6 POHDINTA	37
LÄHTEET	40
LIITTEET	

1 JOHDANTO

”Taiteen ja kulttuurin tarjoamat henkisen hyvinvoinnin kokemukset ovat tärkeitä meile jokaiselle – etenkin omalla äidinkielellä. Kieli on kulttuurin perusta ja sitä kannatteleva voima. Kulttuuri puolestaan on hyvinvoinnin ylläpitäjä ja edistäjä.” (Kuurojen Liitto & Kotimaisten kielten tutkimuskeskus 2010, 54.)

Opinnäytetyössämme tutkimme kulttuuritapahtuman tulkkauksen järjestämistä sekä sitä, kuinka tapahtumasta voidaan tehdä saavutettava sekä kuuroille että kuuleville. Tutkimus toteutettiin toimintatutkimuksena. Olimme mukana järjestämässä kielellisesti saavutettavaa HELsign-tapahtumaa 7.2.2015 Helsingin kulttuurikeskus Stoassa ja vastasimme sen tulkkauksen järjestämisestä. Tapahtuma järjestettiin Humanistisen ammattikorkeakoulun Vetovoimaa kulttuurikeskuksiin -hankkeen puitteissa. Opinnäytetyössämme raportoimme projektin etenemistä tekemiemme havaintojen perusteella ja kuvaamme prosessia avoimesti. Projektin onnistumista arvioimme keräämällä tapahtuman kävijöiltä ja viittomakielentulkeilta sekä yhteistyökumppaneiltamme palautetta.

Viittomakielentulkkiopiskelijoina ja tulevana ammattitulkkeina työskentelemme kuulevien ja kuurojen yhteisön ja kulttuurien välillä. Koska olemme itse kokeneet sen rikkautena, halusimme, että tapahtumamme olisi avoin ja helposti saavutettava sekä kuurojen että kuulevien yhteisön jäsenille. Toiveenamme oli, että kulttuuritapahtuma voisi olla rikkomassa kuulevien ja kuurojen raja-aitoja.

2 TYÖN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Tutkimuskysymykset

Tutkimuskysymyksemme ovat

1. Mitä kielellisesti saavutettavan tapahtuman suunnittelussa pitää huomioida?
2. Kuinka järjestää viittomakielentulkkaus monikieliseen kulttuuritapahtumaan?

Tutkimuskysymyksiin vastataksemme keräsimme opinnäytetyön teon aikana tietoa havainnoimalla prosessia ja tekemällä muistiinpanoja havainnoistamme sekä keskustelemalla yhteistyökumppaneidemme kanssa. Lisäksi Vetovoimaa kulttuurikeskuksille -hankkeen puitteissa toteutettiin palautekysely tapahtuman kävijöille. Keräsimme palautetta myös tapahtuman tulkeilta ja yhteistyökumppaneilta sähköpostitse.

2.2 Tutkimusmenetelmät

Toteutimme opinnäytetyömme toimintatutkimuksena. Toimintatutkimus on osallistava tutkimusmenetelmä. Osallistamisella tarkoitetaan, että tutkijat ja tutkittavat ovat mukana vaikuttamassa tutkimusprosessiin. Siinä pyritään löytämään käytännön ongelmaan ratkaisu yhteistyön kautta. Tavoitteena ei niinkään ole tutkia, kuinka asia on vaan käytännössä ratkaista ongelma ja samalla luoda tietoa. Sitä voidaan hyödyntää siis tutkimuksellisen kehittämistyön toteuttamiseen. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 58–59.) Toimintatutkimus on useimmiten tutkimus- ja kehittämistyö, jonka aikana luodaan ja kokeillaan käytännössä uusia toimintatapoja. (Heikkinen 2007, 17). Toteutimme sekä kuuroille että kuuleville avoimen tapahtuman yhteistyössä Humanistisen ammattikorkeakoulun kulttuurituottajaopiskelija Kaisa Suomelan kanssa. Opinnäytetyössämme kehitimme toimivia käytänteitä tapahtuman toteuttamiseksi.

Toimintatutkimus kohdistuu nimenomaan ihmisen toiminnan tutkimiseen. Toimintatutkimuksen kohteena oleva ihmisen toiminta vaatii yleensä yhteistyötä muiden kanssa, jolloin toiminnan kehittämiseksi vaaditaan tietoa ihmisten vuorovaikutuksen ja yhteistyön toimivuudesta. (Heikkinen 2007, 16–17). HELsign-tapahtumaa suunnitelllessamme teimme moniammatillista yhteistyötä. Mukana suunnittelussa oli meidän ja Suomalaisen lisäksi kulttuurikeskus Stoasta kulttuurituottajat Petra Hannus ja Monika Silander-Stolt sekä tiedottaja Marjo Haatainen, Vetovoimaa kulttuurikeskuksiin – hankkeessa mukana olleet Humanistisen ammattikorkeakoulun lehtorit Arto Lindholm ja Zita Kóbor-Laitinen sekä viittomakielialan yhteistyökumppaneista Viittovat perheet ry. Toimintatutkimuksessa prosessi ja tutkijoiden toiminta siinä tuottavat tietoa, joka ei välttämättä ole saavutettavissa haastatteluiden tai havainnoinnin keinoin (Kananen 2014, 13). Tutkijat ovat siis aktiivisia toimijoita (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 58). Tutkijoiden toiminnan lisäksi tiedonkeruumenetelminä voidaan käyttää esimerkiksi havainnointia, haastattelua tai kyselyä (Kananen 2014, 77). Keräsimme tietoa dokumentoimalla ja refleктоimalla toimintaamme. Lisäksi teimme havaintoja sekä tapahtuman suunnitteluvaiheesta että itse tapahtumasta. Kolmantena menetelmänä toteutettiin palautekysely tapahtuman kävijöille. Toimintatutkimuksessa on myös tärkeää ottaa mukaan toimintakäytänteiden kehittämiseen henkilöt, joihin käytänteet liittyvät (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 58–59). Näin ollen etsimme viittomakielisiä yhteistyökumppaneita tapahtuman suunnitteluun, jotta pystyisimme huomioimaan tapahtuman suunnittelussa kohdeyleisön näkökulman.

Toimintatutkimus toteutetaan useimmiten syklisenä prosessina. Sykliin sisältyvät suunnittelu, toimeenpano, havainnointi ja reflektointi. Suunnitteluvaihe alkaa työn tavoitteiden laatimisella ja ongelman määrittelyllä. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 60–61.) Työmme tavoitteet ja tutkimuskysymykset määrittelimme opinnäytetyösuunnitelmassamme. Seuraava vaihe on toimeenpano, joka tapahtuu tutkimalla ja käytännössä kokeilemalla, millaisia käytänteitä voitaisiin hyödyntää ongelmien ratkaisemiseksi (mt. 60). Tämän vaiheen toteutimme suunnittelemalla tapahtuman ja tarkastelemalla toiminnan tuloksia käytännössä tapahtumapäivänä, oliko toimintamme tuottanut onnistuneen tuloksen. Koko tämän prosessin ajan havainnoimme toimintaamme sekä suunnitteluvaiheessa että itse tapahtumassa. Tapahtumassa havainnoimme myös sitä, millainen lopputulos toimintamme kautta oli syntynyt. Viimeisenä vaiheena on toiminnan arviointi (mt. 60). Arvioimme toimintaamme havaintojemme

sekä tapahtuman kävijöiden, tulkkien ja yhteistyökumppaneiden palautteiden pohjalta. Kun yksi sykli on saatu päätökseen, olisi tarkoitus edelleen kehittää toimintaa siitä, mihin edellinen sykli on jäänyt. Vaihtoehtoisesti voidaan myös etsiä uusi ongelma, joka pyritään ratkaisemaan. (Kananen 2014, 12.) Opinnäytetyömme puitteissa on toteutettu yksi sykli, jonka pohjalta on mahdollista jatkaa toiseen sykliin.

Toimintatutkimus on yleensä laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus, mutta siinä voidaan hyödyntää myös määrällisen eli kvantitatiivisen tutkimuksen menetelmiä. Toimintatutkimuksen ollessa osallistavaa tutkimusta siinä on tärkeää käyttää myös osallistavia tutkimusmenetelmiä. Osallistamisen kautta saadaan kerättyä niin kutsuttua hiljaista tietoa, johon sisältyvät ammattitaito ja kokemus. Yksi esimerkki osallistavasta tutkimusmenetelmästä on toimijoiden kanssa keskustelu tutkimuksen aikana. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 61–62.) Tapasimme Suomelaa muutaman viikon välein HELsignia suunnitellessamme, lisäksi tapasimme Viittovien perheiden edustajia kolmessa kokouksessa ja kävimme tapaamassa Stoan henkilökuntaa kerran. Palautteen keräämisessä hyödynsimme sekä laadullisia että määrällisiä menetelmiä. Pyy-simme tulkeilta ja yhteistyökumppaneilta palautetta ja kommentteja tapahtumasta. Tulkit ja yhteistyökumppanit olivat osallisina projektissamme ja vaikuttivat toimintatavoihin jo prosessin aikana, jolloin oli kyse osallistavasta tutkimusmenetelmästä. Kävijöille toteutetussa palautekyselyssä oli sekä laadullista että määrällistä tietoa kerääviä kysymyksiä.

2.3 Vetovoimaa kulttuurikeskuksiin -hanke

HELsign -viittomakielisen kulttuurin tapahtuma toteutettiin osana Humanistisen ammattikorkeakoulun Vetovoimaa kulttuurikeskuksiin -hanketta. Hanke toteutettiin yhteistyössä Helsingin ja Espoon alueellisten kulttuurikeskusten Stoan, Vuotalon ja Karatalon kanssa (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2014a, 5). Hankkeen tavoitteena oli parantaa asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia paikallisessa kulttuuritoiminnassa. Asiakkaiden osallistaminen kulttuurialalla on osa laajempaa yhteiskunnallista trendiä, jossa asiakkaita ei nähdä ainoastaan passiivisina vierailijoina, vaan myös osallistujina ja sisällöntuottajina. (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2015.) Hankkeen suurimpana rahoittajana toimi Opetus- ja kulttuuriministeriö, lisäksi

rahoitusta saatiin Humanistisesta ammattikorkeakoulusta sekä toteutuskumppaneilta (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2014a, 9).

Kulttuurikeskusten toiminta-ajatuksena on kehittää monipuolista ja rikasta kulttuurielämää, joka on kaikkien saatavilla (Helsingin kulttuurikeskus 2014). Kulttuuripalveluiden käyttäjiä ovat yleisimmin korkeasti koulutetut, naiset, keski-ikäiset ja lapsettomat. Hankkeen tavoitteena oli selvittää, kuinka ei-kävijät saataisiin osallistumaan kulttuurikeskusten toimintaan sekä luoda osallistamiskeinoja ja menetelmiä toiminnan kehittämiseksi. Ei-kävijöillä tarkoitetaan henkilöitä, jotka eivät käytä kulttuuripalveluja. Tyypillisiä ei-kävijöitä ovat esimerkiksi vähän koulutetut nuoret miehet, maahanmuuttajat ja lapsiperheet. Monet kulttuurilaitokset ovat erilaisilla osallistamiskeinoilla pyrkineet tavoittamaan ei-kävijöitä, mutta vaikuttaa siltä, että tällaiset tapahtumat ja palvelut houkuttelevat paikalle vain ennestään aktiivisia kävijöitä. (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2014a, 4–5.)

Hanke aloitettiin kartoittamalla, millaisia toimia kulttuurikeskukset ovat tehneet kävijöiden osallistamiseksi, ja kuinka toimet ovat onnistuneet. Kartoitus oli kansainvälinen, ja siihen liittyen tehtiin vierailuja muutamiin eurooppalaisiin kohteisiin. Alkuvaiheessa selvitettiin myös, mitkä Helsingin ja Espoon alueiden asukasryhmät eivät ole käyttäneet kulttuurikeskusten palveluja, ja millaisia palveluja nämä ryhmät toivoisivat kulttuurikeskuksilta. Näiden toimien pohjalta tarjottiin kävijöille konkreettisia vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksia, ja kehitettiin malleja toimivista osallistamismenetelmistä. Mallintamisen avulla osallistamismenetelmistä tehtiin sellaisia, että ne olisivat sovellettavissa valtakunnallisesti. (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2015.) Konkreettisia malleja luotiin viisi: HELsign -viittomakielisen kulttuurin tapahtuma Itä-Helsingin kulttuurikeskus Stoassa, Käräyttäjäkaveri-malli, jossa runsaasti kulttuuritapahtumissa käyvä ”käräyttää” ei-kävijän tuomalla hänet mukanaan johonkin tapahtumaan, Aforismi-illat Helsingin Kontulan baareissa, jalkautuminen Karakallion alueelle Espooseen ja tilojen tarjoaminen kulttuurikeskus Karatalosta alueen toimijoille, sekä taidetapahtumien vieminen miesvaltaisille alueille (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2014b).

3 KULTTUURITAPAHTUMIEN SAAVUTETTAVUUS VIITTOMAKIELEN NÄKÖKULMASTA

3.1 Kielellinen saavutettavuus

Saavutettavuuteen kuuluvat esteetön fyysinen ympäristö, viestintä eli tiedon välittyminen, kulttuurinen saavutettavuus, taloudellinen saavutettavuus eli hinnoittelu sekä mahdollisuus käyttää palveluita eri aistien avulla (Kilpelä 2013, 62). Kielellisellä saavutettavuudella tarkoitamme tässä opinnäytetyössä saavutettavuutta kielitaidon näkökulmasta, ja että kaiken tiedon tulisi välittyä niillä kielillä, joita kohderyhmän jäsenet käyttävät. Tämän opinnäytetyöprosessin aikana keskityimme saavutettavuuteen suomalaisen viittomakielen sekä suomen kielen näkökulmasta. Tämä liittyy myös Kilpelän määritelmään palveluiden saavutettavuudesta eri aistien avulla, tässä tapauksessa kuulovammaisen henkilön mahdollisuuksiin saada tietoa visuaalisesti viittomakielellä.

HELsign-tapahtuman suunnittelussa ja toteutuksessa huomioimme sekä suomalaista viittomakieltä käyttävien että suomenkielisten henkilöiden tarpeet kielellisen saavutettavuuden näkökulmasta. Koska tapahtuman suunnittelussa mukana olleista sekä varsinaisen tapahtuman kävijöistä osa osasi viittomakieltä ja osalle viittomakieli ja viittomakielinen kulttuuri olivat täysin vieraita, oli olennaista varmistaa, että kaikki tieto välittyisi niin viittomakielellä kuin myös suomen kielellä.

3.2 Viittomakielisten yhteiskunnallinen ja kielipoliittinen asema Suomessa

YK:n yleissopimuksen vammaisten henkilöiden oikeuksista artiklan 30 mukaan vammaisilla on tasavertainen oikeus saada tunnustusta ja tukea omalle kieli- ja kulttuuri-identiteetilleen. Tämä koskee myös viittomakielisten oikeutta omaan kieleensä ja kulttuuriinsa. (Kuurojen Liitto 2010, 28–29.) Lisäksi YK:n yleismaailmallisen ihmis-oikeusjulistuksen artiklan 27 mukaan ”jokaisella on oikeus vapaasti osallistua yhteiskunnan sivistyselämään, nauttia taiteesta sekä päästä osalliseksi tieteen sekä päästä osalliseksi tieteen mukanaan tuomista eduista” (Amnesty Suomi, Suomen YK-liitto, Ihmisoikeusliitto & Maailma.net 2015).

Kieli ja mahdollisuus olla vuorovaikutuksessa muiden kanssa ovat perustavanlaatuisia ihmisyyden osa-alueita. Ihminen oppii asioita ja luo suhteita muihin kielen avulla, joten jokaisella tulisi olla oikeus toimia yhteiskunnassa äidinkielellään. Tämän vuoksi viittomakielisille on yhteisöllisyyden lisäksi tärkeää osallistua yhteiskunnan toimintaan yhdessä muiden kanssa. (Kuurojen Liitto & Kotimaisten kielten tutkimuskeskus 2010, 11.) Suomen perustuslain mukaan ”Viittomakieltä käyttävien ja vammaisuuden vuoksi tulkitsemis- ja käännösapua tarvitsevien oikeudet turvataan lailla.” Perustuslain kohta viittaa siihen, että viittomakielisyys määrittellään henkilön kuulon tason perusteella. Vuonna 1999 Kuurojen Liitto ry määritteli viittomakieliset kuitenkin seuraavasti: ”jotka ovat oppineet viittomakielen ensimmäisenä kielenään, hallitsevat sitä parhaiten ja käyttävät sitä jokapäiväisessä elämässä, kutsuvat itseään viittomakielisiksi”. Tällöin viittomakielisiksi voidaan määritellä myös esimerkiksi viittomakieliseen perheeseen syntyvät kuulevat lapset. (Kuurojen Liitto & Kotimaisten kielten tutkimuskeskus 2010, 19.)

Viittomakielisten kielellisten oikeuksien turvaamiseksi tehty viittomakielilaki tulee Suomessa voimaan toukokuussa 2015. Viittomakielisten oikeudet kieleensä ovat Suomen perustuslaissa, mutta eri hallinnonalojen lainsäädännöstä löytyy yksityiskohdalliset ohjeet. Viittomakielilain tavoitteena on siis vahvistaa viittomakielisten huomioimista eri hallinnonaloilla ja lisätä niillä työskentelevien tietoisuutta viittomakielistä kieli- ja kulttuuriryhmänä. Laissa on huomioitu viittomakielisiksi kuulon asteesta riippumatta myös henkilöt, joiden joku perheen jäsenistä on viittomakielinen ja viittomakieltä on käytetty lapsen syntymästä saakka. (Oikeusministeriö 2015.)

Suomessa viittomakielisten oikeus osallistua yhteiskuntaan omalla kielellään on turvattu vuonna 2010 voimaan tulleella ”Laki vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta” -lailla. Lain tavoitteena on luoda kuulo-, kuulonäkö- ja puhevammaisille muiden kansalaisten kanssa yhdenvertainen mahdollisuus toimia yhteiskunnan jäsenenä. Tulkkauspalvelun järjestäminen lain mukaan on Kansaneläkelaitoksen vastuulla. (Kela 2015a.) Laki vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta on toissijainen esimerkiksi perusopetuslakiin, potilaslakiin, asiakaslakiin ja hallintolakiin nähden (Kela 2015b). Tämä tarkoittaa sitä, että tulkkauspalvelu järjestetään Kansaneläkelaitoksen toimes-

ta, jollei jokin muu laki edellytä viranomaisia järjestämään tulkkauspalvelua (Kela 2015a).

Laki käsittää kuulo-, kuulonäkö- ja puhevammaisten tulkkauspalvelun, jolloin tulkkaus määritellään seuraavasti: ”viittomakielellä tai jollakin kommunikaatiota selventävällä menetelmällä tapahtuvaa viestin välittämistä; viestin välittäminen voi tapahtua kahden kielen välisenä taikka kielen sisäisenä, kun käytetään jotakin kommunikaatiota täydentävää tai selventävää menetelmää”. Tulkkauspalvelua myönnetään asiakkaille työssä käymiseen, opiskeluun, asiointiin ja erilaisiin vapaa-ajan menoihin. Tulkkauspalvelua on mahdollista saada myös ulkomaanmatkoille. (Kela 2015a.)

3.3 Tulkatun tilaisuuden järjestäminen

Tapahtumalle asettamamme tavoitteen, että tapahtuma olisi kielellisesti saavutettava, toteutimme muun muassa järjestämällä tapahtumaan viittomakielen tulkkauksen. Tulkkauksen järjestäminen oli meidän vastuullamme, koska meillä oli koulutusalamme myötä asiantuntemusta aiheesta. Kuten edellä mainittiin, tulkkipäätöksen saaneilla kuuroilla on mahdollisuus tilata viittomakielen tulkki Kelan kautta. Tapahtumien järjestäjät, joilla ei ole tulkkauspalveluun oikeuttavaa päätöstä, voivat kuitenkin tilata viittomakielen tulkkeja suoraan palvelua tuottavista yrityksistä, kuten HELsign-tapahtuman yhteydessä toimimme. Tällöin viittomakielen tulkkaus tulee tapahtuman järjestäjän kustannettavaksi. Tässä kappaleessa kerromme, millaisia asioita viittomakielen tulkin tilaamisessa ja tulkatun tapahtuman järjestämisessä tulisi huomioida.

Viittomakielen tulkkeina Suomessa toimivat tulkkikoulutuksen saaneet henkilöt. Pelkkä tulkkaustilanteessa vaadittavien kielten hallitseminen ei takaa laadukasta tulkkausta. Koulutetut tulkit ovat vaitiolovelvollisia ja toimivat eettisen säännöstönsä mukaan tulkkaustilanteissa. Yksi tärkeä osa eettistä säännöstöä on tulkkien puolueettomuus. (Suomen Viittomakielen tulkit ry. 2014.)

Tulkkien tulisi ehtiä valmistautua toimeksiantoon tulkkauksen laadun takaamiseksi, minkä vuoksi tulkit kannattaa tilata ajoissa tilaisuuteen. Tulkkeja voi tilata suoraan tulkkauspalvelua tuottavista yrityksistä, jos tapahtuman järjestäjä maksaa tulkkauksen. Mikäli tilaisuus kestää yli kaksi tuntia on suositeltavaa tilata kaksi tulkkia, kuitenkin

kin tilanteen luonne huomioiden. Jos paikalla on paljon ihmisiä ja esimerkiksi ryhmäkeskustelu on nopeatempoista, voi alle kahden tunnin tilauskin vaatia kaksi tulkkia. Monenkin tunnin pituinen tilaus taas voi olla mahdollista toteuttaa yhdellä tulkilla, jos tilaisuudessa on vähän tulkattavaa. Tilauksessa kannattaa kertoa mahdollisimman tarkat tiedot tilanteesta, esimerkiksi käytettävät kielet, tarkka osoite, kesto ja aihe. Arvio kuulevien ja viittomakielisten henkilöiden määrästä olisi hyvä myös kertoa. Tulkkien tulisi saada etukäteen tietää, jos tilaisuus tallennetaan. (Suomen Viittomakielen tulkit ry, 2014.)

Tulkeille kannattaa lähettää valmistautumista varten materiaalia hyvissä ajoin ennen tilaisuutta. Hyödyllistä valmistautumismateriaalia ovat kaikki tilauksen sisältöön, kulkuun tai luonteeseen liittyvät materiaalit, kuten aikataulut, asialistat, tilaisuudessa käytettävä kirjallinen materiaali, osallistujien nimet, laulut, runot ja videomateriaali. Materiaali voi olla myös keskeneräistä, mikäli valmista materiaalia ei ole saatavissa. Materiaali on tarkoitettu vain tulkkien valmistautumista varten ja tilanteessa tulkkauksen tueksi, eivätkä tulkit saa käyttää materiaaleja muuhun tarkoitukseen. Kuten kaiken tilanteeseen liittyvän tiedon osalta, tulkit ovat vaitiolovelvollisia myös materiaalien suhteen. (Suomen Viittomakielen tulkit ry, 2014.)

Tulkit tulee sijoittaa tilanteessa niin, että viittomakieliset henkilöt näkevät viittomakielelle tapahtuvan tulkkauksen ja ohjelman esittäjän samaan aikaan. Tulkkien täytyy myös kuulla ohjelman esittäjää hyvin, minkä voi varmistaa esimerkiksi lavamonitorien avulla. Puheelle tulkkauksessa on varmistettava, että tulkit näkevät viittomakielellä ohjelmaa esittävän henkilön mielellään kohtisuorasti edestäpäin ja tarvittaessa huolehdittava äänentoistosta. Mikäli tulkit istuvat, on tuolien hyvä olla käsinojattomia, jotta viittominen sujuu vaivattomasti. Viittomisen seuraaminen vaatii myös riittävän valaistuksen. (Suomen Viittomakielen tulkit ry, 2014.) Kulttuurikaikille -verkoston verkkosivuilta löytyy tarkistuslista, jonka avulla voidaan varmistaa viittomakielisten asiakkaiden huomioimista tapahtumassa (Kulttuurikaikille 2015).

3.4 Viittomakielelle tulkatut ja viittomakieliset kulttuuritapahtumat

Ennen HELsign-tapahtumaa selvitimme, millaiset kulttuuripalvelut ovat viittomakielisten saavutettavissa. Tähän lukuun on koottu katsaus lähinnä pääkaupunkiseudulla järjestetyistä viittomakielelle tulkatusta kulttuuritarjonnasta sekä viittomakielisistä kulttuuritapahtumista.

Suomen Kansallisooppera on säännöllisesti järjestänyt suomalaiselle viittomakielelle tulkattuja oopperaesityksiä vuodesta 2011. Sen tulkattuja esityksiä ovat olleet *Carmen* (2011), *Puhdistus* (2012), *Rigoletto* (2012), *Robin Hood* (2013), *Turandot* (2013) ja *La Bohème* (2014) -oopperat sekä lastenooppera *Leijonankesyttäjä* (2013). (Suomen Kansallisooppera 2014.) Pääkaupunkiseudulla muutamat teatterit ovat järjestäneet yksittäisiä teatterinäytöksiä viittomakielelle tulkattuna. Esimerkiksi KokoTeatterissa on ollut tulkattuja esityksiä säännöllisesti vuodesta 2013 lähtien: Ei muistomerkkiä Gudrun Ensslinille (2013), *Arabialainen yö* (2013), *Kodinvaltaaja* (2014) sekä *Tyttö tuli* (2015) (KokoTeatteri 2015). Vuonna 2010 Kansallisteatterissa järjestettiin viittomakielelle tulkattu näytös lastennäytelmästä *Tiitiäisen satupuu* (Kansallisteatteri 2011, 21). Myös Kansallisteatterissa Suurella näyttämöllä vuonna 2013 esitetystä *Frankenstein-näytelmästä* kaksi esitystä tulkattiin viittomakielelle. Tulkkaus toteutettiin opiskelijatyönä, ja tulkkeina toimivat Humanistisen ammattikorkeakoulun opiskelijat Vilma Pekkarinen ja Elina Rouvinen. (Kulttuuria kaikille 2013.) Myös taidemuseo Ateneumissa on toteutettu suomalaiselle viittomakielelle tulkattuja tapahtumia opiskelijatyönä. Humanistisen ammattikorkeakoulun opiskelijat Anna Peuravaara ja Mira Jokinen tulkkasivat *Järven lumo* -näyttelyn kaksi johdantoluentoa sekä yhden ryhmäopastuksen osana opinnäytetyötään. (Ateneum 2014.)

Viittomakielisessä yhteisössä erilaiset kulttuuriharrastukset ovat suosittuja. Tämä juontaa juurensa jo 1900-luvun alkuun, jolloin kuurojen yhdistykset tarjosivat erilaisia taide-esityksiä katsojille. Esimerkiksi näytelmät, viittomakuorot ja kerronta olivat hyvin pidettyjä. (Kuurojen Liitto 2010, 54.) Viittomakielisistä kulttuuritapahtumista merkittävimpiä ovat kahden vuoden välein järjestettävät valtakunnalliset kulttuuripäivät. Ensimmäisen kerran ne järjestettiin Helsingissä 20.–21.10.1956. Tällöin kilpailulajeja olivat runonlausunta, kertomus, esitelmä, lyijykynä- ja hiilipiirustus sekä kansantänhu. (Salmi & Laakso 2005, 372–374.) Esitykset pohjautuivat aluksi pitkälti kirjoitettuun

suomenkieliseen tekstiin, joka käännettiin viitotulle puheelle, mutta kuurotietoisuuden myötä 1980-luvulta lähtien viittomakielestä tuli entistä suosituampi esityskieli. (mt. 379–381.) Vähitellen kulttuuripäivät ovat muuttuneet nykyiseen muotoonsa. Vuonna 2012 Oulussa kulttuuripäivien kilpailut järjestettiin ensimmäisen kerran karsintamuodossa, ja aikuisille, lapsille ja nuorille oli omat kategoriansa. (Kuurojen Liitto 2012.) Kulttuuripäivät keräävät eri-ikäisiä kävijöitä ympäri Suomea, mutta niiden lisäksi Kuurojen Liitto järjestää myös erityisesti senioreille suunnatun kulttuuritapahtuman kahden vuoden välein (Kuurojen Liitto & Kotimaisten kielten tutkimuskeskus 2010, 54).

Suomen ainoa viittomakielinen ammattiteatteri, Teatteri Totti, tuottaa vuosittain 1-2 viittomakielistä teatteriesitystä. Esitykset ovat suurimmaksi osaksi puheelle tulkattuja, joten näytelmiä voivat seurata myös viittomakieltä taitamattomat katsojat. (Teatteri Totti 2015.) Teatterin toiminta käynnistyi vuonna 1987 Kuurojen Liiton alaisuudessa (Wallvik 2005, 13–14). Siitä tuli itsenäisesti toimiva teatteri vuonna 2015, kun se siirtyi Teatteri Totti ry:n alaisuuteen (Teatteri Totti 2015). Kuurojen museo tekee työtä suomalaisten kuurojen ja viittomakielisten kulttuuriperinnön säilyttämiseksi. Se toimii Tampereella Työväenmuseo Werstaan yhteydessä, ja siellä säilytetään myös museon kokoelmia. Lisäksi museolla on näyttelytiloja Kuurojen Liiton toimitiloissa Valkealla Talolla Helsingissä. (Kuurojen museo 2015.)

HELsign erosi aiemmin järjestetyistä viittomakielelle tulkatuista tai viittomakielisistä kulttuuritapahtumista siten, että lähtökohtana oli järjestää kaksikielinen tapahtuma yhteistyössä viittomakielisen yhteisön sekä kuurojen kulttuuria tuntemattomien kanssa. Kyseessä ei siis ollut esimerkiksi yksi ennestään valmis esitys, joka haluttiin tulkita viitotulle tai puhutulle kielelle. Tarkoituksena oli, että tapahtumaan voisi osallistua kuka tahansa kuulon tai kielitaidon tasosta riippumatta.

4 HELSIGN-TAPAHTUMAN TOTEUTUS

4.1 Suunnitteluvaihe

Projekti käynnistettiin keväällä 2014, kun opinnäytetyön ensimmäisen toimintasuunnitelman pohjalta tuli idea viittomakielisestä kuurojen kulttuuria esittelevästä tapahtumasta, joka toteutettaisiin Humanistisen ammattikorkeakoulun Vetovoimaa kulttuurikeskuksiin -hankkeelle. Lähtökohtana tapahtumalle oli hankkeen tavoitteiden mukaisesti osallistaminen (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2015). Toisena tavoitteenamme oli luoda tapahtuma, jonne tulisi kävijöitä, jotka eivät yleensä käy kulttuuritapahtumissa. Myös tämä nousi Vetovoimaa kulttuurikeskuksiin -hankkeen tavoitteesta osallistaa ei-kävijöitä kulttuurikeskusten toiminnassa (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2015). Halusimme järjestää tapahtuman, joka voisi herättää myös kuulevien henkilöiden mielenkiintoa ja näin lisäisi tietämystä viittomakielisestä kulttuurista. Kulttuuri ja erityisesti esittävä taide on ollut suosittua viittomakielisten parissa jo 1900-luvulta lähtien (Kuurojen Liitto & Kotimaisten kielten tutkimuskeskus 2010, 54). Näin ollen uskoimme, että viittomakielisellä kulttuurilla olisi paljon annettavaa myös kuuleville, viittomakieltä osaamattomille kävijöille. Tapahtuman järjestämisessä tavoitteenamme oli myös luoda malli, kuinka järjestää sekä kuulevaa että kuuroa yleisöä palveleva tapahtuma ja kuinka tällaisen tapahtuman tulkkaus olisi mahdollista järjestää.

Loimme suunnitelmat kahdesta erilaisesta tapahtumasta yhteistyössä tapahtuman tuottajana toimineen Suomelan kanssa. Toinen tapahtumista oli suunnattu lapsiperheille ja toinen aikuisille. Esittelimme alustavat ideamme Stoaan työntekijöille elokuun 2014 alkupuolella, ja he ehdottivat, että yhdistäisimme kaksi tapahtumasuunnitelmaamme yhdeksi tapahtumaksi. Näin kohdeyleisö olisi mahdollisimman suuri. Päätimme toteuttaa koko päivän kestävä tapahtuman, joka sopisi sekä perheille että muille kävijöille. Halusimme huomioida varsinkin viittomakieliset lapset tapahtumassa. Vähäisestä lapsille suunnatusta kulttuuritarjonnasta huolimatta heillä tulisi olla yhtäläinen oikeus taiteellisiin kokemuksiin kuin kuulevillakin lapsilla (Kuurojen Liitto & Kotimaisten kielten tutkimuskeskus 2010, 54).

Saimme tapahtumalle käyttöön Stoan aulatilán sekä kaksi pienempää huonetta, lisäksi hyödynsimme kulttuurikeskuksessa toimivan kirjaston tiloja. Avonaisessa aulaassa tapahtuman järjestäminen mahdollisti avoimen näkyvyyden tapahtumalle, jolloin esimerkiksi lavan tapahtumia oli mahdollista pitää silmällä eri puolilta tilaa. Tällä pyrimme tavoittamaan myös sattumalta ohi kulkevia henkilöitä. Pääsisäänkäynnin edustan aulaan valitsimme lavan, joka oli hieman korotettu lattiasta. Näin viittominen ja viittomakielen tulkkaus näkyivät lavalta koko yleisölle.

Stoan vierailun jälkeen aloimme miettiä tarkkaa ohjelmaa ja potentiaalisia esiintyjiä. Lisäksi aloimme etsiä yhteistyökumppaneita tapahtumallemme. Viittomakielisille suunnattua tapahtumaa suunnitellessa kannattaa ottaa yhteyttä viittomakielisiin henkilöihin tai alalla toimiviin järjestöihin, sillä he osaavat antaa kokemuksen kautta neuvoa, kuinka tapahtuma ja mahdollinen tulkkaus sinne kannattaisi järjestää. Heillä on myös tiedotuskanavansa, jotka tavoittavat potentiaaliset kävijät (Linnapuomi, Paqvalén, Salovaara & Turpeinen 2014, 13). Suomela vastasi tapahtuman tuottajana ehdottamiemme esiintyjien rekrytoinnista, kun taas me vastasimme yhteistyökumppaneiden hankinnasta, sillä tunsimme paremmin viittomakielialan toimijoita.

Yhteistyökumppaneiksi tavoittelimme kuulovammaisalan järjestöjä ja yhdistyksiä. Tavoitteenamme oli saada niiltä asiakaslähtöistä näkökulmaa siihen, kuinka viittomakielisille suunnattu tapahtuma kannattaisi järjestää. Näin pyrimme saamaan esiin hiljais-ta tietoa ja kokemusta viittomakielisen yhteisön sisältä (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 61–62). Ajattelimme yhteistyön olevan hyödyllistä myös yhdistysten ja järjestöjen näkökulmasta, sillä ne saisivat tapahtumassa näkyvyyttä toiminnalleen. Pyysimme sähköpostitse tapahtuman yhteistyökumppaneiksi seuraavia viittomakielialan toimijoita: Kuurojen Liitto ry, Suomen kuurosokeat ry, Kuulovammaisten Lasten Vanhempien Liitto ry (KLVL), Kuuloliitto ry, LapCi ry, Helsingin Kuurojen yhdistys, Teatteri Totti, Kuurojen kansanopisto sekä Viittovat perheet ry. Kuurojen kansanopistolla kävimme myös tapaamassa työntekijää. Muutamilta tahoilta emme saaneet vastausta ja osa vastasi, että tapahtuma ei mahdu heidän aikatauluunsa. Viittovat perheet ry lähti mukaan yhteistyöhön suunnittelemaan ja toteuttamaan tapahtumaa.

Viittovat perheet ry oli vastuussa osan ohjelman järjestämisestä. Yhdistys suunnitteli yhdistävänsä myös kymmenvuotisjuhlaansa tapahtumaamme. Lisäksi he ottivat vastuulleen ideoimastamme ohjelmasta viittomakielisen satutuokion järjestämisen. Ta-

paamamme Viittovat perheet ry:n jäsenet kertoivat myös huomioitaan suunnittelemastamme ohjelmasta, mikä auttoi meitä huomioimaan viittomakielisten näkökulman tapahtumassamme. Olimme esimerkiksi alun perin suunnitelleet järjestävämme tapahtuman tammikuun lopulla, mutta samana viikonloppuna järjestettiin myös Kuurojen Liitto ry:n yhdistystason neuvottelupäivät, mistä emme olleet tietoisia. Viittovat perheet ry:n jäsenet suosittelivat meitä muuttamaan päivämäärää, sillä moni ei olisi neuvottelupäivien takia päässyt tapahtumaamme.

Ennen joulua suurimmat ohjelmanumerot Signmark, Kimurantti ja Veli-Matti Puumalan stand up -esitys olivat varmistuneet Suomelan kautta. Työpajojen vetäjiksi olimme saaneet Jesi Blombergin Kimurantti-orkesterista ja Gavin Lilley'n Teatteri Totin kautta. Juontajaksi oli tulossa Dawn Jani Birley. Joulun jälkeen tapasimme Teatteri Totin edustajan ja kävimme läpi työpajaan liittyviä asioita. Annoimme Lilleylle vapaat kädet työpajan suunnittelun sisällössä, sillä halusimme, että viittomakielinen vetäjä voisi pitää työpajan, jonka sisältö kumpuaa viittomakielisestä kulttuurista. Myöhemmin tammikuun aikana saimme tapahtumaan yhteistyökumppaniksi vielä muutamia viittomakielialan järjestöjä ja yrityksen. Tapahtumaan olivat kiinnostuneita tulemaan esittelemään toimintaansa Viittovien perheiden lisäksi Kuurojen Liitto ry, Signodo, Teatteri Totti, Kuurojen Lasten Vanhempien Liitto ry sekä Helsingin Kuurojenyhdistyksen Kamerakerho.

Suunnittelimme jo syksyllä pyytävämme tapahtumaan avuksi myös Humanistisen ammattikorkeakoulun viittomakielentulkkiopiskelijoita. Kun ohjelma-aikataulu alkoi joulun jälkeen varmistua, aloimme suunnitella oheisohjelmana lapsille suunnattua pinssipajaa, johon pyysimme opiskelijoita vetäjiksi. Neljännen vuoden opiskelijoista muutama ilmoittautui vapaaehtoiseksi keräämään palautetta tapahtuman kävijöiltä sekä tulkkamaan tarvittaessa lyhyitä keskusteluja. Lisäksi muutama kolmannen vuoden opiskelija ilmoittautui vapaaehtoiseksi vetämään pinssipajaa.

4.2 Markkinointi

Tapahtuman markkinointi ja mainostaminen oli tärkeässä roolissa tapahtuman järjestämisessä, koska halusimme tavoittaa Vetovoimaa kulttuurikeskuksiin -hankkeen tavoitteiden mukaisesti nimenomaan yleisön, joka ei yleensä käy kulttuuritapahtumissa. Markkinointi oli pääasiassa Suomelan vastuulla, mutta me huolehdimme mainostamisesta viittomakielisen yhteisön suuntaan. Pyrimme toteuttamaan saavutettavaa viestintää mainonnassamme. Saavutettavan viestinnän tulisi palvella kohderyhmäänsä olemalla luonnollisesti kohderyhmän saatavilla, helposti ymmärrettävää ja helppokäyttöistä. Saavutettavan mainonnan avulla voidaan saada tapahtumiin tai kulttuurikeskuksiin uutta yleisöä. Eri kielillä tehtävien mainosten ei tarvitse välttämättä olla identtisiä keskenään, mutta oleelliset tiedot on löydettävä. (Linnapuomi, Paqvalén, Salovaara & Turpeinen 2014, 2.) Kaikki viittomakieliset eivät hallitse suomenkieltä hyvin, minkä vuoksi oli tärkeää, että jaoimme tietoa tapahtumastamme myös viittomakielellä (Kuurojen Liitto & Kotimaisten kielten tutkimuskeskus 2010, 57).

Lokakuun 2014 aikana teimme ensimmäisen mainosvideon, joka julkaistiin joulukuun alkupuolella sekä Youtube- että Facebook-sivustoilla. Se oli ensimmäinen mainos, jossa kerrottiin ainoastaan päivämäärä, tapahtumapaikka sekä se, että Signmark on mukana tapahtumassa. Videon tarkoituksena oli herättää ihmisten kiinnostus tapahtumaa kohtaan sekä tiedottaa päivämäärästä, jotta ihmiset osaisivat varautua tapahtumaamme. Myöhemmin tammikuun alussa julkaisimme Facebook-tapahtuman, jossa kerroimme tarkemmin tapahtuman sisällöstä. Jaoimme tapahtumasivun internetlinkkiä mahdollisimman laajasti, ja lähetimme sen myös yhteistyökumppaneillemme sekä erilaisille viittomakieli- ja kuuloalan toimijoille. Näitä olivat Kuurojen Liitto ry, Helsingin, Espoon ja Vantaan kuurojen yhdistykset, Helsingin, Espoon ja Vantaan kuurojen diakonit, pääkaupunkiseudun kuurojen kuntoutussihteeri, Kuulovammaisten Lasten Vanhempien Liitto ry, Kuuloliitto ry, Suomen kuurosokeat ry, Viito! ry, LapCI ry, Pitäjänmäen peruskoulu, Onerva Mäen koulu sekä Kuurojen kansanopisto. Lisäksi otimme yhteyttä tahoihin, joiden kautta pyrimme tavoittamaan viittomakielialalla työskenteleviä tai sitä opiskelevia henkilöitä. Tällaisia tahoja olivat Viittomakielen Ohjaajat ry, Turun kristillinen opisto sekä Suomen Viittomakielen Tulkit ry. Pyysimme heitä jakamaan tietoa tapahtumasta ja lähetimme sähköpostin mukana mainosjulistein ja linkin Facebook-tapahtumaan.

Tapahtuma oli ilmaistapahtuma, joten sinne ei myyty lippuja. Emme myöskään vaatineet etukäteisilmoittautumista, jotta kynnys tulla tapahtumaan olisi mahdollisimman matala. Näin ollen meidän oli vaikea arvioida tulevien osallistujien määrää. Facebook-tapahtumaan kutsutaan käyttäjiä, jonka jälkeen he voivat ilmoittaa osallistuvansa tapahtumaan. Facebook-tapahtuman avulla saimme siis hieman osviittaa siitä, paljonko ihmisiä olisi mahdollisesti tulossa.

Tapahtumalle luotiin sosiaalisen median mainoskampanja Vetovoimaa kulttuurikeskuksiin -hankkeen toimesta. Mainoskampanja toteutettiin sekä Youtube- että Facebook-sivustoilla ja Google-hakukoneessa. Mainoskampanja aloitettiin kaksi viikkoa ennen tapahtumaa. Facebook-sivustolla mainoskampanja perustui tietyt ominaisuudet, kuten ikä, koulutustaso ja asuinpaikka, täyttävälle käyttäjille suunnattuun mainontaan. Google-hakukoneessa mainonta perustui määriteltujen hakusanojen käyttöön. Facebook-tapahtumasivulla julkaisimme joka viikko jonkin lyhyen viittomakielisen videon, esimerkiksi Signmarkin musiikkivideon tai lyhyen esittelyn palaveristamme Stoassa. Videot lataimme Youtube-sivustolle, josta linkitimme ne Facebook-sivulle. Tapahtumaviikolla julkaisimme joka päivä lyhyen viittomakielisen esittelyvideon jostakin tapahtuman esiintyjästä. Tämän tavoitteena oli, että ihmiset muistaisivat tapahtuman. Viittomakielisen mainosmateriaalin tuottaminen on tärkeää, sillä ennen tapahtumaa tehdyn mainonnan avulla myös osoitetaan, millä kielellä tapahtumassa tullaan käyttämään (Kaartinen & Linnapuomi, 2014, 17). Yhteistyökumppanit ottivat myös meihin yhteyttä, ja pyysivät esittelemään toimintaansa. He julkaisivat myös itse mainoksia ja tietoa siitä, millaista ohjelmaa he tarjoaisivat tapahtumassa.

Myös Stoa mainosti tapahtumaa omilla verkkosivuillaan. Tapahtumasta oli tietoa painettuna versiona Stoaan kevätkauden 2015 tapahtumaesitteessä. Stoaan työntekijä suunnitteli myös mainosjulisteita, ja julisteita oli kiinnitetty kulttuurikeskuksen sisätiloihin. Noin viikkoa ennen tapahtumaa Stoaan ulkoseinän ripustettiin juliste, jossa mainostettiin myös HELsignia.

4.3 Ohjelma

HELsignin ohjelma koostui päälavalla tapahtuneista esityksistä, Stoaan eri tiloissa olleista työpajoista sekä yhteistyökumppaneiden toiminnan esittelystä eri tavoin (liite 1). Lavalla esiintyivät viittomakielinen rap-artisti Signmark, stand up -koomikko Veli-Matti Puumala sekä Kimurantti-musiikkiryhmä. Kimurantti on koko perheen esitys, joka käsittelee toisten kunnioittamista ja erilaisuuden hyväksymistä. Ryhmään kuuluu kolme ammattimuusikkoa sekä toisena äidinkielenään suomalaista viittomakieltä käyttävä nuori. Esityksen kesto oli noin 45 minuuttia, ja se oli kokonaan kaksikielisesti toteutettu. Musiikillisessa esityksessä laulettiin ja viitottiin lastenlauluja eri vuosikymmeniltä. (Kuuloavain 2014.) Stand up -koomikko Veli-Matti Puumala on ollut muun muassa Vuoden tulokas 2008 sekä Radio Aallon Vuoden Koomikko 2012 -kisojen finalistti. Puumalalla on seitsemän vuoden kokemus stand upin parissa työskentelystä. (One Star Group 2015.) Puumalan esitys oli suomenkielinen, ja se tulkattiin suomalaiselle viittomakielelle. Esitys oli osa Humanistisen ammattikorkeakoulun tulkkioiskelijoiden Martta Riimalan ja Venla Vihersaaren opinnäytetyötä, jossa he tutkivat stand upin tulkkausta viittomakielelle. Riimalan ja Vihersaaren opinnäytetyö valmistuu toukokuussa 2015. Tapahtuman vetonaulana toimi viittomakielinen rap-artisti Signmark.

Pyrimme siihen, että HELsignissa olisi myös paljon ohjelmaa, johon vierailijat pääsisivät itse osallistumaan ja olemaan aktiivisesti mukana. Tämä oli lähtökohtamme jo tapahtumaa suunniteltaessa, lisäksi osallistaminen oli keskeinen tavoite Vetovoimaa kulttuurikeskuksiin -hankkeelle. Ohjelmaan kuului kaksi työpajaa. Toinen työpajoista oli Kimurantti-musiikkiorkesterin kahden jäsenen Jesi Blomgrenin ja Juha Peltomaan muodostaman Käet ylös! -duon vetämä rytmityöpaja. Toinen työpajoista oli kuoron stand up -koomikon Gavin Lilley'n vetämä ilmaisutyöpaja. Ilmaisutyöpaja järjestettiin yhteistyössä viittomakielisen ammattiteatterin Teatteri Totin kanssa. Molempiin työpajoihin saattoi osallistua kuulon tasosta riippumatta.

Tapahtuman kesto oli neljä tuntia, alkaen klo 13 ja päättyen klo 17. Suunnittelimme ohjelma-aikataulun Suomelan kanssa siten, että tapahtuman alussa olisi enemmän tekemistä lapsille ja lapsiperheille, kun taas myöhemmin olisi enemmän aikuisille suunnattua ohjelmaa. Heti Birley'n alkujuonnon jälkeen aloitti Kimurantti-orkesteri.

Myös pienille lapsille ja heidän vanhemmilleen suunnattu rytmityöpaja oli pian musiikkiesityksen jälkeen, samoin kirjastossa järjestetty satuhetki. Pinssipaja oli toiminnassa koko tapahtuman ajan. Sitä olivat vetämässä kaksi Humanistisen ammattikorkeakoulun viittomakielen tulkkiopiskelijaa. Tapahtuman aikana järjestettiin kolme Gavin Lilley'n vetämää ilmaisutyöpajaa. Lisäksi klo 15 alkaen lavalla nähtiin yhteistyökumppaneiden edustajia kertomassa järjestöistään ja toiminnastaan. Viittovat perheet ry:n puheenjohtaja Maija Pulkkinen piti myös lyhyen juhlapuheen yhdistyksen 10-vuotisjuhlan kunniaksi. Signmarkin esitys alkoi klo 16. Esityksen kesto oli 30 minuuttia, ja kappaleet esitettiin viittomakielellä sekä englanniksi laulaen. Viimeisenä esiintyjänä oli stand up -koomikko Veli-Matti Puumala. Puumalan esitys ei ollut lapsille sopiva, ja Birley kertoi tästä loppujuonnossaan Signmarkin esityksen jälkeen. Lisäksi koko tapahtuman ajan vierailijoiden oli mahdollista tutustua yhteistyökumppaneiden esittelypisteisiin Stoan aulassa sekä Helsingin kuurojenyhdistyksen Kamera-kerhon valokuvanäyttelyyn Parvigalleriassa, jossa oli myös kuvaajia paikalla kertomassa töistään. Tapahtuman aikataulu ja ohjelma on nähtävissä liitteessä 1.

4.4 Tulkkausjärjestelyt

Suunnitteluvaiheessa syksyllä 2014 ja talvella 2014–2015 olimme yhteydessä esiintyjiin ja yhteistyökumppaneihin lähinnä sähköpostitse. Tapasimme Viittovat perheet ry:n edustajia muutaman kerran syksyn aikana, jolloin tapaamiset olivat viittomakielisiä, eikä Suomela ollut näissä tapaamisissa mukana. Suomelan ja Stoan henkilökunnan kanssa pitämissämme tapaamisissa taas ei ollut mukana viittomakielisiä yhteistyökumppaneita, joten suunnitteluvaiheessa tulkkaukselle ei ollut tarvetta. Mikäli tulkkausta olisi kuitenkin jossain vaiheessa tarvittu, tulkin olisi luultavasti tilannut viittomakielinen osapuoli Kelan tulkkauspalvelun kautta.

HELsignin tulkkauksen järjestämisen aloitimme kartoittamalla tulkkauksen tarpeen esiintyjiltä sähköpostitse. Lastenmusiikkiorkesteri Kimurantin esitys, Signmarkin esitys sekä tulkkiopiskelijoiden vetämä pinssipaja toteutuivat valmiiksi kaksikielisinä, joten niitä varten ei tarvittu tulkkausta. Kimurantin rytmityöpaja toteutettiin kaksikielisenä ja vetäjät osasivat niin suomalaista viittomakieltä kuin suomeakin, mutta paikall-

le tarvittiin tulkki osallistujien kommentteja ja keskustelua varten. Näin osallistujat, joista kaikki eivät osaisi näitä molempia kieliä, ymmärtäisivät toisiaan.

Ohjelmaa suunniteltaessa sovimme etukäteen Teatteri Totin kanssa, että teatteri tilaa itse tulkin Gavin Lilley'n ilmaisutyöpajoja varten. Puolen tunnin mittaisia työpajoja järjestettiin tapahtuman aikana kolme kertaa, ja niitä oli tulkkauksessa kaksi viittomakielen tulkkia. Veli-Matti Puumalan stand up -esitystä varten tulkin olivat tilanneet viittomakielen tulkkiopiskelijat Martta Riimala ja Venla Vihersaari, joille esitys oli osa opinnäytetyötä. Tulkkauksen kustansi kuitenkin Vetovoimaa kulttuurikeskuksiin -hanke. Kuurojen Liiton puolesta oli tilattu kaksi yleistulkkia, jotka tulkkasivat Kuurojen Liiton edustajien ja tapahtuman kävijöiden välisiä keskusteluja.

Muiden ohjelmanumeroiden tulkkauksen järjestäminen oli meidän vastuullamme. Teimme ohjelma-aikataulun pohjalta taulukon siitä, mihin ohjelmanumeroihin tulkaus kuului jo, ja mitä esityksiä varten tilaisimme tulkkauksen. Tähän taulukkoon merkitsimme tulkkaustarpeet jokaisen esiintyjän kohdalle: ketkä tilaavat itse tulkin, ketkä eivät tarvitse tulkkauksia ja kenen tulkkien tilaamisesta me huolehdimme. Meidän vastuullamme oli tilata tulkaus viittomakielisille juontajalle ja satuhetken pitäjälle, rytmityöpajaan keskustelua varten sekä lavalla tapahtuviin yhteistyökumppaneiden lyhyisiin esittelypuheenvuoroihin. Taulukko on tämän opinnäytetyön liitteenä (liite 2).

Tarkka ohjelma-aikataulu valmistui kahta viikkoa ennen varsinaista tapahtumaa. Teikemämme taulukon pohjalta arvioimme, että tarvitsisimme paikalle kaksi tulkkia, joista toinen olisi paikalla klo 13–16 ja toinen klo 14–17. Tapahtuman ensimmäisen tunnin aikana tulkattavana oli juontaja Dawn Jani Birleyn avauspuheenvuoro klo 13, ja tämän jälkeen alkoi Kimurantin kaksikielinen esitys, johon ei tarvittu tulkkauksia. Tapahtuman viimeisen tunnin aikana taas oli Signmarkin ja Veli-Matti Puumalan esitykset, joihin tulkki oli tilattu etukäteen, ja tänä aikana tulkattavana oli Birleyn loppusanat. Tulkkauksen vähyyden takia päädyimme siis siihen, että ensimmäisen ja viimeisen tunnin aikana yhden tulkin paikallaolo riittäisi.

Näillä tiedoilla kirjoitimme tulkkauksesta tarjouspyynnön, jonka lähetimme neljään pääkaupunkiseudulla toimivaan tulkkauksyritykseen. Saimme tarjouksen yhdestä yrityksestä. Muut kolme ilmoittivat, ettei heillä ollut vapaita tulkkeja kyseiselle ajankoh-

dalle. Yhdestä yrityksestä vastattiin, että heiltä voisi tarvittaessa löytyä yksi vapaa tulkki, jos tulkkipari löytyisi toisesta yrityksestä. Hyväksyimme tulkkauspalveluyritys Mirealin tarjouksen. Tulkkauksen kustannukset koostuvat tulkkauksen tuntikorvauksesta, valmistautumisen tuntikorvauksista sekä tulkkien matka-ajan ja matkakulujen korvauksesta (Kaartinen & Linnapuomi 2014, 50). Saimme kahden tapahtumaan tulevan tulkin yhteystiedot. Tulkit ehdivät itse ottaa ensin meihin yhteyttä, ja viikkoa ennen tapahtumaa kävimme sähköpostitse läpi käytännön asioita, joita tulkkaukseen liittyi.

Ennakkomateriaalit parantavat tulkkauksen laatua, sillä niiden avulla tulkit voivat valmistautua työhönsä. Valmistautumisen avulla voidaan varmistaa, että tilanteessa käytettävät termit ovat tuttuja tulkeille, sillä he eivät voi tulkkauksen aikana selvittää käsitteitä. Tulkkauksitilanteissa on usein nopea tahti, eivät tulkit ehdi pohtia lähdetekstin merkitystä tai kohdetekstin muotoilua. (Piehl & Vihonen 2006, 12.) Tämän takia pyrimme antamaan tulkeille kaikki tulkkaukseen valmistautumiseen mahdollisesti tarvittavat tiedot. Lähetimme tulkeille ennakkomateriaaleina tarkan aikataulun, ohjelman sisällön sekä esiintyjien nimet, satuhetkessä käytettävän sadun nimen ja tiedot, sekä esittelypuheenvuoroja pitävien yhteistyökumppaneiden nimet sekä tiedon siitä, olisivatko tulkit itse yhteydessä heihin, vai välittyisikö tieto meidän kauttamme. Lisäksi kerroimme, että tapahtuman aikana saattaisi olla erilaisten juoksevien asioiden hoitoon liittyviä tulkkauksia, esimerkiksi kuurojen yhteistyökumppaneiden ja Stoa henkilökunnan.

Tulkit tutustuivat ohjelmarunkoon, ja ehdottivat pientä muokkausta, jotta lavalla tapahtuvan tulkkauksessa paikalla olisi kaksi tulkkia. Lavan tapahtumien tulkkaukseen pyrittiin toteuttamaan paritulkkauksena. Paritulkkauksessa tulkit työskentelevät kahden tulkin tiiminä. Aktiivivuorossa oleva tulkki tekee varsinaista tulkkauksta, eli joko tulkkaa viittomakieleltä puheelle tai viittoon, mitä puhutaan. Toinen tulkeista on tällöin tukitulkkina, ja tukee siis parinsa tulkkauksprosessia. Tulkit voivat etukäteen sopia tulkkauksvuoroista. (Selin 2001, 10–11.) Tutkimusten perusteella paritulkkauksen on myös todettu parantavan tulkkauksen laatua ja tulkin jaksamista (Suomen viittomakielen tulkit ry, 2015). Aikataulua saatiin muokattua helposti niin, että toisen rytmityöpajan alkua aikaistettiin 15 minuuttia. Tulkit tekivät itse keskinäisen työnjaon siitä, kumpi olisi tulkkauksessa mitäkin ohjelmanumeroa ja miten tauot sijoittuisivat. Lisäksi selvi-

timme Stoasta, olisiko tulkeilla käytössään lavamonitori, jotta tulkin olisi helpompi kuulla puhetta lavalla viittomakielelle tulkatessaan.

4.5 Tapahtumapäivä

HELsign järjestettiin kulttuurikeskus Stoassa 7.2.2015 klo 12–17. Aamupäivällä ennen tapahtuman alkamista hankimme Suomalain kanssa tarjottavaa takahuoneeseen esiintyjä, yhteistyökumppaneita ja järjestäjiä varten sekä autoimme Stoaan henkilökuntaa aulan sohvien järjestämisessä lavan eteen ja pöytien siirtämisessä yhteistyökumppaneiden esittelypisteitä varten. Olimme etukäteen sopineet, että esiintyjien ja yhteistyökumppaneiden saapuessa ohjeistaisimme esiintyjä ja yhteistyökumppaneita pääasiassa kielitaidon perusteella, eli me suomalaisella viittomakielellä ja Suomalais-suomen kielellä. Esiintyjät ja yhteistyökumppanit saapuivat vähitellen ennen tapahtuman alkua, ja näytimme heille, missä takahuone sijaitsi ja varmistimme, että kaikki käytännön asiat ovat kunnossa.

Toinen tulkki, jonka työaika tapahtumassa alkoi klo 13, oli jo hyvissä ajoin paikalla. Kävimme hänen kanssaan vielä läpi käytännön asioita ja tarkistimme yhdessä ohjelma-aikataulun. Stoaan tekniikkavastaavien työntekijöiden kanssa varmistimme, että tulkeille olisi mikrofonit ja hyvät paikat aulan lavan edessä. Tapahtuma käynnistyi klo 13, ja juontaja Dawn Jani Birley avasi tapahtuman (Kuva1). Sen jälkeen tapahtuma lähti etenemään ohjelma-aikataulun mukaisesti. Esitysten välillä Birley kävi sopivissa kohdissa kertomassa seuraavaksi alkavista ohjelmanumeroista.

KUVA 1. Juontaja Dawn Jani Birley esitteli tapahtuman tulevaa ohjelmaa. Paikalla oli myös Yle Uutiset viittomakielellä -lähetysten kuvaaja.

Kuva: Venla Vihersaari 2015.

KUVA 2. Stoa aulassa oli mahdollista tutustua yhteistyökumppaneihin esittelypisteillä. Myös Kamerakerhon valokuvanäyttely Parvigalleriassa kiinnosti kävijöitä.

Kuva: Venla Vihersaari 2015.

Tulkkien vuorottelu sujui pääasiassa hyvin ja aikataulun mukaisesti. Esityksissä, joissa viitottiin, tulkit istuivat lavan edessä ja tulkkasivat mikrofoniiin puhuen. Kun lavalla puhuttiin, tulkki seiso i lavalla, jotta viittominen näkyisi. Aikataulullisia ongelmia tuli ainoastaan kerran tapahtuman loppupuolella, kun klo 15.30 alkanut rytmityöpaja venyi. Signmarkin esiintyminen alkoi klo 16, ja sitä ennen juontaja Birley halusi nopeasti haastatella lavalla järjestäjiä, eli meitä ja Suomelaa, lisäksi sen jälkeen olisi juonto Signmarkin esityksen alkamisesta. Haastattelua ei kuitenkaan voitu aloittaa ennen toisen tulkin saapumista paikalle, sillä tulkattavana oli sekä Suomelan puheen tulkkaminen viittomakielelle että meidän sekä Birleyn vuorojen tulkkaminen puheelle. Yksi tulkki ei olisi millään voinut tulkata tätä kaikkea. Toinen tulkki tuli paikalle heti rytmityöpa j an loputtua, ja ohjelma viivästyi vain muutamalla minuutilla.

KUVA 3. Kimurantin rytmityöpaja houkutteli paljon kiinnostuneita osallistujia.

Kuva: Venla Vihersaari 2015.

Ohjelma pyöri melko mutkattomasti koko tapahtuman ajan. Pinssityöpaja toimi koko tapahtuman ajan kahden tulkkiopiskelijan vetämänä (kuva 4). Parvigalleriassa Kame-rakerhon valokuvanäyttelyssä oli paikalla valokuvaajia, jotka kertoivat töistään (kuva 2). Työpajat ja muut ohjelmanumerot vetivät osallistujia ja yleisöä (kuva3). Odotetusti eniten kävijöitä oli paikalla Signmarkin esityksen aikana (kuva 5). Paikalla oli myös Ylen Viittomakielisten uutisten kuvaaja. HELsignista kerrottiin Yle uutiset viittomakie-lellä -lähetyksessä, lisäksi julkaistiin kahden minuutin video uutisten internet-sivuilla (Yle Uutiset 2015).

KUVA 4. Lapset pitivät tulkkiopiskelijoiden vetämästä pinssipajasta.

Kuva: Venla Vihersaari 2015.

KUVA 5. Signmarkin esitys veti odotetusti eniten katsojia.

Kuva: Venla Vihersaari 2015.

Tapahtuman päätyttyä jäimme vielä siivoamaan tapahtuman aikana käytettyjä tiloja sekä takahuonetta ja varmistimme, ettei esimerkiksi esiintyjien tai yhteistyökumppaneiden tavaroita ollut jäänyt minnekään. Stoa henkilökunta huolehti aulan lavan ja tekniikan purkamisesta.

5 PALAUTE JA ARVIOINTI

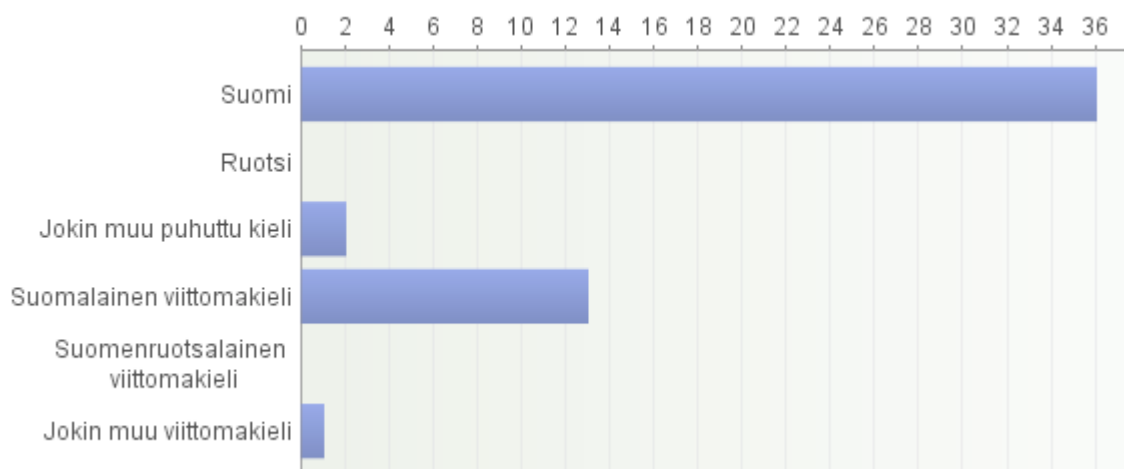
5.1 Kävijöiden palaute

Tapahtuman aikana kävijöiltä kerättiin palautetta sähköistä Webropol-kyselyä käyttäen. Palautekyselyn tekivät pääasiassa Suomela sekä Vetovoimaa kulttuurikeskuksiin-hankkeen vastaava lehtori Arto Lindholm. Palautetta kerättiin hanketta varten. Kysely sisälsi 9 kysymystä, jotka oli jaettu taustatietoihin, tiedonsaantiin tapahtumasta sekä tapahtuman merkitykseen. Tässä ei käsitellä palautelomakkeen jokaista kysymystä, vaan valitsimme käsiteltäviksi opinnäytetyömme kannalta relevantit kysymykset, jotka käsittelevät vastaajajoukkoa (N=50), tapahtumasta tiedottamista sekä vastaajien mielipiteitä tapahtumasta yleisesti. Palautetta keräsivät kaksi neljännen vuoden tulkkiopiskelijaa, joilla oli käytössään kaksi Humanistiselta ammattikorkeakoululta lainattua iPad-tablettitietokonetta. Opiskelijat kiertelivät ihmisten joukossa, ja pyysivät niin suomenkielisiä kuin viittomakielisiäkin vastaamaan kyselyyn. Tarvittaessa he myös tulkkasivat kysymyksiä kirjoitetusta suomen kielestä suomalaiselle viittomakielelle. Kysely linkitettiin tapahtuman jälkeen myös HELsignin Facebook-tapahtumasivulle, jolloin kävijöiden oli mahdollista antaa palautetta vielä tapahtuman jälkeenkin. Palautekysely löytyy tämän opinnäytetyön liitteestä 3.

Kysymyksessä 1 (KUVIO 1) tiedusteltiin vastaajan äidinkieltä. Suurin osa vastaajista ilmoitti äidinkielekseen suomen (n=36), toiseksi eniten vastattiin suomalainen viittomakieli (n=13). Lisäksi muutama oli vastannut jokin muu puhuttu kieli (n=2) ja jokin muu viittomakieli (n=1). Ruotsia tai suomenruotsalaista viittomakieltä ei ilmoittanut äidinkielekseen kukaan. Koska vastauksia tähän kysymykseen tuli enemmän (52) kuin vastaajia oli yhteensä (N=50), kaksi vastaajista on ollut kaksikielisiä. Kysymyksessä 2 kysyttiin vastaajan sukupuolta. Vastaajista selvä enemmistö oli naisia (n=41), miehiä vastanneista oli 9. Kysymyksessä 2 oli yhtenä vastausvaihtoehtona myös *En halua vastata*, jota kukaan ei valinnut.

1. Mikä on äidinkielenne?

Vastaajien määrä: 50

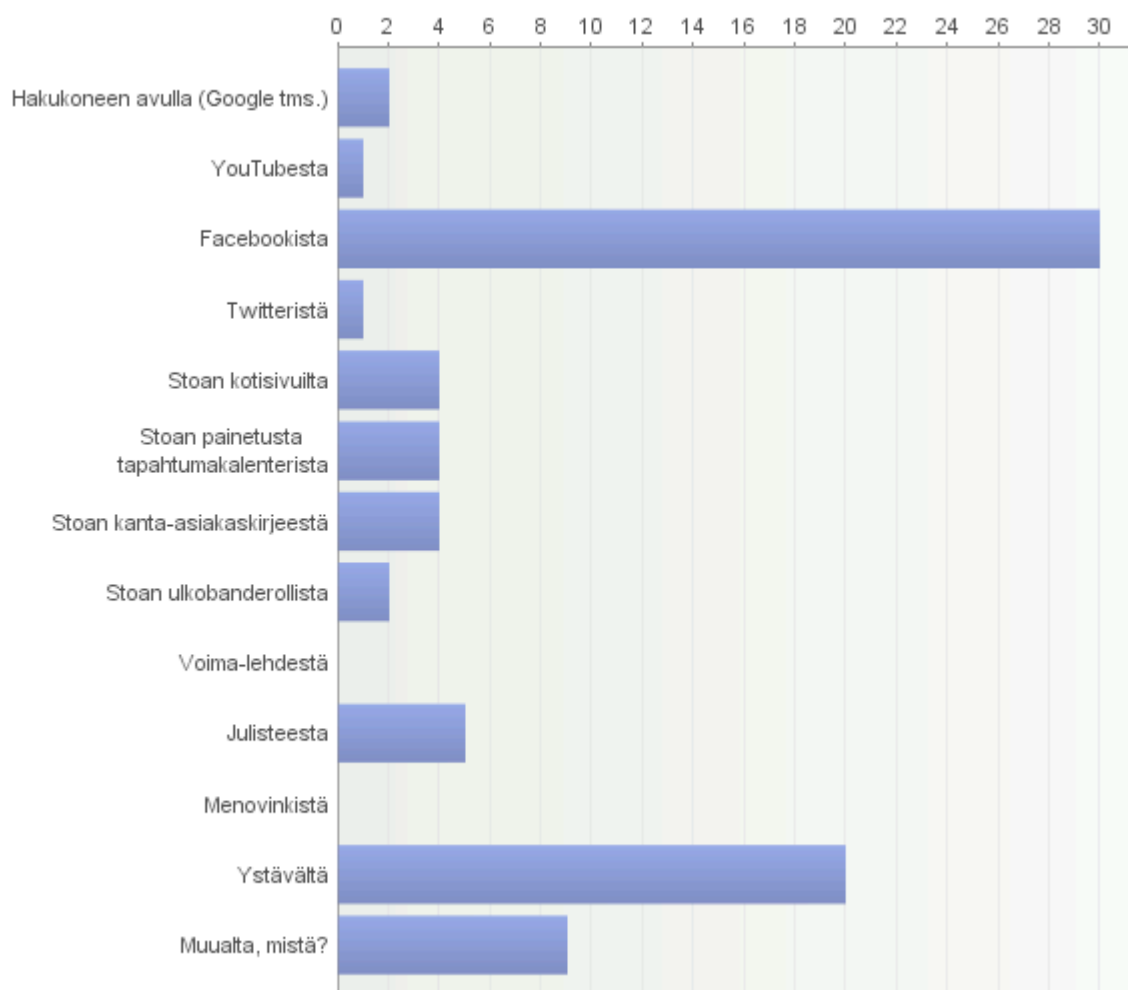

KUVIO 1. Vastaajien äidinkieli.

Kysymyksessä 5 kysyttiin, mistä vastaaja oli saanut tietoa tapahtumasta (KUVIO 2). Kysymyksessä saattoi valita monta vaihtoehtoa. Useimmat olivat saaneet tietoa Facebookista (n=30) ja ystävältä (n=20). Lisäksi tietoa oli saatu julisteesta (n=5), Stoaan kotisivuilta (n=4), Stoaan painetusta tapahtumakalenterista (n=4), Stoaan kanta-asiakaskirjeestä (n=4), Stoaan ulkobanderollista (n=2), hakukoneen avulla (Google tms.) (n=2), Youtubesta (n=1) ja Twitteristä (n=1). Yksikään vastaaja ei kertonut saaneensa tietoa Voima-lehdestä tai Menovinkistä. Kohtaan *Muualta, mistä?* (n=9) oli vastattu Humanistisen ammattikorkeakoulun kautta (n=4), äiti (n=2), Teatteri Totin työntekijä (n=1), järjestäjät (n=1) ja Pohjois-Savon opisto (n=1).

5. Mistä saitte tietoa tapahtumasta? Voit valita useita vaihtoehtoja.

Vastaajien määrä: 50

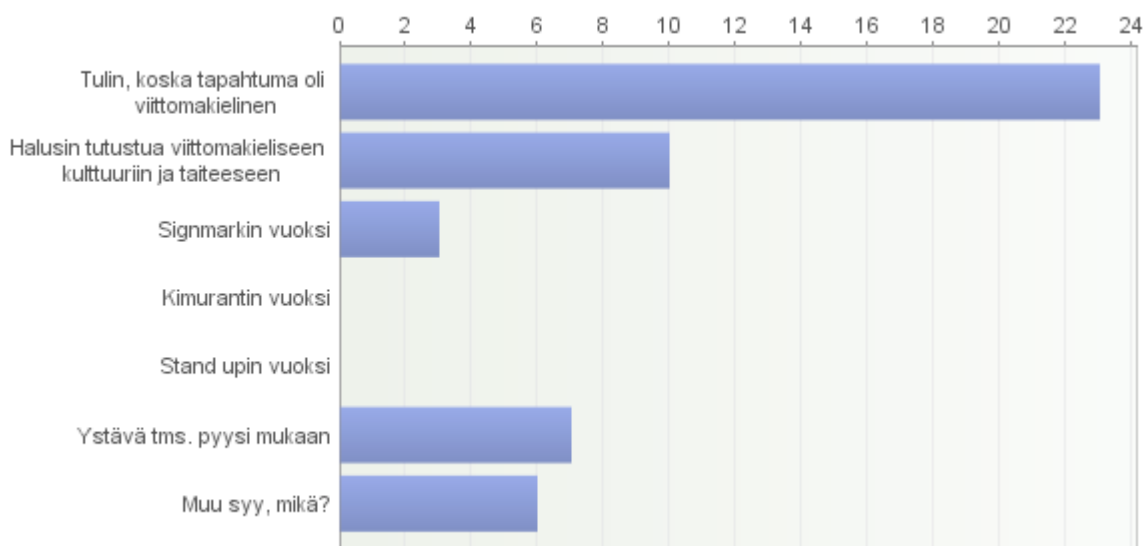
KUVIO 2. Mistä vastaajat saivat tietoa tapahtumasta?

Kysymyksessä 7 vastaajaa pyydettiin kertomaan tärkein syy siihen, että oli tullut tapahtumaan (KUVIO 3). Kysymyksessä oli 7 vaihtoehtoa, joista viimeinen oli ”Muu syy, mikä?”, johon vastaaja saattoi kirjoittaa avoimen vastauksen. Suurin osa oli valinnut ensimmäisen vaihtoehdon *Tulin, koska tapahtuma oli viittomakielinen* (n=23). Lisäksi tapahtumaan tulemiselle tärkeimmäksi syyksi oli valittu *Halusin tutustua viittomakieliseen kulttuuriin ja taiteeseen* (n=10), *Ystävä tms. pyysi mukaan* (n=7) ja *Signmarkin vuoksi* (n=3). 6 vastaajaa valitsi vaihtoehdon *Muu, mikä?* Syyksi oli kerrottu kaikki yllä olevat (n=1), että pääsisi kauppaan (n=1), työntekijänä halusin tuoda asiakkaat virkistymään (n=1), vaihtelua (n=1) ja tapaamaan ystäviä (n=1). Vaihtoeh-

toja *Kimurantin vuoksi* tai *Stand upin vuoksi* ei valinnut yksikään vastaaja. Yksi vastaaja jätti vastaamatta tähän kysymykseen.

7. Mikä sai teidät tulemaan tapahtumaan? Valitkaa tärkein vaihtoehto.

Vastaajien määrä: 49

KUVIO 3. Vastaajien tärkein syy tulla tapahtumaan.

Kysymyksessä 8 esitettiin viisi väittämää, joihin vastaajat valitsivat, olivatko he väittämän kanssa *täysin samaa mieltä*, *jokseenkin samaa mieltä*, *jokseenkin eri mieltä* vai *täysin eri mieltä*. Väittämät ja vastaukset nähdään myös kuviossa 3 (KUVIO 4). Ensimmäisen väitteen kohdalla suurin osa vastaajista koki oppineensa ymmärtämään viittomakielistä kulttuuria paremmin: väitteen kanssa täysin samaa mieltä oli 22 ja jokseenkin samaa mieltä 22 vastaajaa. 5 vastasi olevansa jokseenkin eri mieltä. Toisen väitteen, *On tärkeää, että viittomakielisiä tapahtumia järjestetään*, kanssa täysin samaa mieltä oli selvästi suurin osa vastaajista (n=47), ja muutama vastasi *jokseenkin samaa mieltä* (n=3). Kolmannen väittämän, *Ilman viittomakielistä ohjelmaa ei tule lähdettyä tapahtumiin*, kohdalla vastaukset jakautuivat tasaisemmin, täysin samaa mieltä oli 11, jokseenkin samaa mieltä 8, jokseenkin eri mieltä 9 ja täysin eri mieltä 22. Myös seuraavan väittämän kohdalla vastaukset olivat tasaisesti jakautuneita. *Tapaan tuttuja juuri viittomakielisissä tapahtumissa* -väitteeseen vastattiin täysin samaa mieltä 18, jokseenkin samaa mieltä 12, jokseenkin eri mieltä 11 ja täysin

eri mieltä 8. Kyselyn tulkkausta käsittelevän väitteen, *Tulkkkaus oli sujuvaa*, kanssa täysin samaa mieltä oli 33 ja jokseenkin samaa mieltä 15 vastaajaa. 1 vastaaja oli väitteen kanssa täysin eri mieltä. Yksi vastaaja ei vastannut väittämiin 1, 4 ja 5.

8. Valitkaa mielipidettänne parhaiten kuvaava vaihtoehto.

Vastaajien määrä: 50

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä
Opin ymmärtämään paremmin viittomakielistä kulttuuria	22	22	5	0	49
On tärkeää, että viittomakielisiä tapahtumia järjestetään	47	3	0	0	50
Ilman viittomakielistä ohjelmaa ei tule lähdettyä tapahtumiin.	11	8	9	22	50
Tapaan tuttuja juuri viittomakielisissä tapahtumissa.	18	12	11	8	49
Tulkkkaus onnistui sujuvasti	33	15	0	1	49
Yhteensä	131	60	25	31	247

KUVIO 4. Vastaajien mielipiteet esitetyistä väittämistä.

Kysymyksessä 9 vastaajat saivat kertoa omin sanoin, mitä he pitivät tapahtumasta, ja mitä olisi voitu tehdä paremmin. 8 vastauksessa toivottiin vastaavanlaisten tapahtumien ja viittomakielisten tapahtumien järjestämistä tulevaisuudessa lisää. Positiivista palautetta yleisesti tapahtuman ideasta, järjestämisestä ja onnistumisesta annettiin 23 vastauksessa. Lisäksi 12 vastauksessa keuhuttiin erityisesti ohjelmasisältöä, sen monipuolisuutta ja kiinnostavuutta sekä yksittäisten esiintyjien esityksiä. Kielellisen saavutettavuuden onnistumisesta ja tulkkauksen sujuvuudesta positiivista palautetta annettiin 4 vastauksessa. Kolmessa vastauksessa toivottiin enemmän erilaista ohjelmaa, kuten esimerkiksi juontajan vetämiä leikkimielisiä kilpailuja ja keskusteluja, jotka osallistaisivat kävijöitä. Tapahtuman järjestelyistä ja Stoa toimivuudesta tapahtumapaikkana annettiin myös muita kehitysideoita: satuhetket oli merkitty kirjastoon klo 14-16 välille, mutta satuhetkiä olikin vain yksi (n=1), Stoa kahvila ei palvellut lap-

siperheiden tarpeita (n=1), Signmarkin esiintymistä olisi toivottu tapahtuman viimeiseksi esitykseksi (n=1), ja varsinkin Signmarkin esiintymisen aikana Stoa aula oli melko ahdas (n=1).

5.2 Yhteistyökumppaneiden palaute

Yhteistyökumppaneiltamme pyysimme palautetta sekä suullisesti tapahtuman aikana, että sähköpostitse tapahtuman jälkeen. Palautetta tapahtumasta saimme lopulta vain muutamalta henkilöltä. Palaute koski pitkälti yleisellä tasolla koko tapahtumaa ja sitä, kannattaisiko vastaavia tapahtumia järjestää tulevaisuudessa. Palautteen perusteella yhteistyökumppanit olivat olleet tyytyväisiä tapahtumaan. Viittovat perheet ry:stä mukana olleet henkilöt olivat palautteen mukaan tyytyväisiä yhteistyöhön ja itse tapahtumaan. Kamerakerhon yhteyshenkilö kuvaili tapahtumaa sanoin: ”metka päivä erilaisine ohjelmineen”. Hänen mielestään tapahtuma oli hyvin järjestetty ja oli positiiivista, että opiskelijatkin olivat mukana tapahtumassa. Tulkkauskin oli hänen mielestään onnistuneesti järjestetty, eikä hänellä ollut siihen liittyen mitään kritiikkiä. Kuurojen Liitto ry:n kulttuurituottaja kehui tapahtumaa myös onnistuneeksi. Molemmat olivat myös sitä mieltä, että vastaavanlaisia tapahtumia kannattaisi järjestää tulevaisuudessa.

5.3 Tulkkien palaute

Pyysimme palautetta Mireal-yrityksen kahdelta tulkilta, jotka tulkkasivat esityksiä, jotka olivat meidän tulkkausjärjestelyvastuullamme. Keskustelimme asiasta jo tapahtuman aikana, mutta tarkemman palautteen saimme sähköpostitse toiselta tulkilta. Hän kommentoi niin tapahtuman onnistumista yleisesti kuin myös tulkkausjärjestelyjä.

Tulkki oli sitä mieltä, että lavalla tapahtuvan tulkkauksen aikana olisi hyvä olla aina kaksi tulkkia, eli tapahtuman ensimmäisen ja viimeisen tunnin molempien tulkkien olisi ollut hyvä olla paikalla. Lisäksi aikataulun venyminen toisen rytmityöpajan kohdalla aiheutti jännitystä. Lavalla olisi pitänyt alkaa yhteistyökumppaneiden esittelypuheenvuorot, mutta toinen tulkki oli vielä tulkkaamassa työpajaa. Loppujen lopuksi

työpajan loppumista odotettiin hetki, jotta molemmat tulkit ehtivät lavalle, ja yhteistyökumppaneiden vuoro alkoi hieman myöhässä. Toinen tulkki, jonka vuoron olisi pitänyt loppua klo 16, jäi kuitenkin paikalle vielä viimeisen tunnin ajaksi. Hänet oli tilattu tulkkaamaan myös viimeisenä esityksenä ollutta Veli-Matti Puumalan stand up -esitystä. Lopuksi tulkki totesi myös, että he olisivat myös itse voineet etukäteen huomauttaa siitä, että lavan tapahtumien aikana paikalla tulisi aina olla kaksi tulkkia.

Yleisenä palautteena tapahtuman toteutuksesta tulkki kommentoi kirjaston ovesta ollutta hämäävää tietoa, että satuhetki olisi klo 14–16, vaikka todellisuudessa satuhetkiä oli vain yksi, klo 14:15. Osa vierailijoista tuli paikalle, kun satuhetki oli jo pidetty, ja tapahtumapaikkoja oli muutenkin vaikea löytää. Lisäksi aula ei paikkana toiminnut kaikkien esitysten kohdalla, vaan esimerkiksi Signmarkin sound-checkin ajaksi olisi ollut hyvä saada ovet kiinni. Lavan vierustalle olisi myös kaivattu seremoniamestaria, joka huolehtisi, että ihmiset ovat oikeissa paikoissa oikeaan aikaan.

5.4 Arviointi

Ohjelmaa tuntui suunnitteluvaiheessa syksyllä olevan runsaasti. Stoan edustaja ehdotti, että tapahtuman kestoa lyhennettäisiin alun perin suunnitellusta kuudesta tunnista neljään tuntiin, sillä pidemmän tapahtuman organisoinnissa olisi paljon tekemistä. Näin ohjelmaa saatiin myös tiivistettyä. Ensimmäisen esiintyjän, Kimurantti-orkesterin jälkeen alkoivat Teatteri Totin ja Kimurantin työpajat, mutta lavalla ei tapahtunut tunnin ajan mitään. Huomasimme, että tauko oli liian pitkä. Sen aikana olisi voitu järjestää esimerkiksi juuri lavalla enemmän ohjelmaa niille, jotka eivät osallistuneet työpajoihin.

Palautekyselyn mukaan kävijät olivat pitäneet tapahtumasta ja erityisesti tapahtuman viittomakielisyys nousi tärkeäksi asiaksi. Ideamme kaksikielisestä viittomakielistä kulttuuria esittelevästä tapahtumasta oli siis onnistunut. Monet kävijöistä olivat palautteissa kehuneet myös tapahtuman sisältöä, mikä kertoo siitä, että olimme valinneet monipuolista ja mielenkiintoista ohjelmaa. Järjestelyistä itse tapahtumassa saimme myös negatiivisia kommentteja, esimerkiksi satuhetkien tiedottaminen Stoassa ei ollut onnistunut. Tämä johtui tiedonkulun puutteesta meidän ja Stoan välillä. Samoin

esimerkiksi mainosjulisteessa ei ollut mitään mainintaa Teatteri Totista, vaikka teatterityöpajan vetäjä oli mukana Teatteri Totin kautta. Olisimme siis voineet huolehtia paremmin tiedonkulusta meidän ja Stoan välillä.

Onnistuneen monikulttuurisen tapahtuman luonteeseen tulisi kuulua jokaisen kävijän ja henkilökunnan kokemus joukkoon kuulumisesta ja hyväksytyksi tulemisesta. Tämän toteuttaminen vaatii tapahtumasta riippuen erilaista toimintaa ja asennetta. Kävijöiden näkökulmasta yksi tärkeä keino on se, että tapahtuma tarjoaa juuri heitä kiinnostavaa ohjelmaa ja jokaisen osallistuminen on mahdollista. (Kaartinen & Linnapuomi 2014, 5.) Tapahtuman sisällössä oli runsaasti lapsille suunnattua ohjelmaa ja aikuisetkin pääsivät nauttimaan ohjelmatarjonnasta, mutta lopulta meistä tuntui, että kuurojen ja kuulevien kohtaamiset jäivät melko vähäisiksi. Viittomakielistä kulttuuria esiteltiin tapahtumassa esiintyjien ja juontajan toimesta, mutta viittomakielinen kulttuuri on kuitenkin mielestämme niin laaja, että sitä on mahdotonta kattavasti esitellä yhdessä tapahtumassa. Niinpä olisi ollut varmasti mielenkiintoista pohtia aihetta esimerkiksi keskustelupaneelin tai ryhmätehtävien muodossa. Saavutettavan tapahtuman yksi tärkeä päämäärä on, että kävijät voivat tiedostaa ja pohtia omaa asennettaan yhdenvertaisuutta kohtaan (Kaartinen & Linnapuomi 2014, 4). On hyvin mahdollista, että kävijät miettivätkin yhdenvertaisuuteen liittyviä asioita tapahtuman aikana. Kuitenkin, jos teema olisi tuotu paremmin esiin esimerkiksi keskustelupaneelissa, olisivat kävijät todennäköisesti pohtineet teemaa enemmän tai saaneet näkökulmia aiheeseen. Tällainen keskusteleva osallistaminen jäi siis puuttumaan tapahtumastamme.

Tulkkauksen osalta tapahtuma oli kävijöiden palautteiden perusteella onnistunut, mihin varmasti vaikutti suurelta osin tulkkien vahva ammattitaito. Tulkkien näkökulmasta kaksi tulkkia vaikutti olevan riittävä määrä tapahtumaan, mutta meidän olisi tullut ottaa huomioon, että yleisön määrä vaikuttaa paritulkkauksen tarpeeseen. Näin ollen koko tapahtuman ajan olisi pitänyt olla kaksi tulkkia tulkkaamassa lavan tapahtumia. Etukäteismateriaalien saantiin tulkit vaikuttivat keskustelujen perusteella olleen tyytyväisiä.

Tulkkiopiskelijoiden osuus tapahtumassa olisi voinut olla vielä isompi. Esimerkiksi pinssipajan toteuttaminen opiskelijoiden avustuksella toimi hyvin. Opiskelijoiden roo-

lin miettiminen varhaisessa vaiheessa olisi tärkeää. Näin opiskelijat saisivat miettiä, kiinnostaako heitä tulla tekemään jotain tapahtumaan, ja näin kerätä esimerkiksi harjoittelutunteja tai muulla tavalla opinnollistaa työpanoksensa. Opiskelijat tuntevat jonkin verran viittomakielistä kulttuuria ja ovat viittomakielentaitoisia, joten he olisivat hyödyllisiä yhteistyökumppaneita vastaavan tapahtuman järjestämisessä.

6 POHDINTA

Tapahtumaa suunnitellessamme tavoitteena oli huomioida erityisesti kielellinen saavutettavuus sekä tapahtumaa suunnitellessa että itse tapahtumassa. Tapahtumapaikan eli kulttuurikeskus Stoaan sekä Vetovoimaa kulttuurikeskuksiin -hankkeen puolelta tapahtuman suunnittelussa ja toteutuksessa mukana olleet eivät entuudestaan tunteet viittomakielistä kulttuuria, joten tehtävämme oli toimia myös asiantuntijoina heidän ja viittomakielisten välillä. Kielellisen saavutettavuuden toteuttamiseksi kerroimme, miten tulkkaus vaikuttaa tapahtuman toteuttamiseen, ja mitä tulkkaus ylipäänsä tarkoittaa kulttuuritapahtumassa. Kokemuksemme mukaan on siis tärkeää, että kielellisesti saavutettavan kulttuuritapahtuman järjestäjillä on riittävästi tietoa molemmista kieliryhmistä.

Yhteistyö Viittovien perheiden kanssa syksystä 2014 alkaen oli todella arvokasta tapahtuman toteutuksen kannalta. He toimivat myös kokemusasiantuntijoina, joilta saimme hyvää palautetta ohjelman toimivuudesta ja siitä, että tapahtumasta olisi onnistunut viittomakielisten näkökulmasta. Viittovien perheiden kautta tieto tapahtumasta levisi kuurojen yhteisölle tehokkaasti. Markkinoinnissa ja tapahtumasta tiedottaessa huomioitiin sekä viittomakieliset että suomenkieliset. Julisteiden ja Facebook-tapahtumassa julkaistujen suomenkielisten mainosten lisäksi teimme viittomakielisiä videoita, joissa kerrottiin tapahtumasta ja esiintyjistä. Lähetimme tietoa HELsign-tapahtumasta viittomakielisten ja kuulovammaisten kanssa työskenteleville henkilöitä ja järjestöille, jotka välittivät tietoa eteenpäin. Myös sosiaalinen media tuntui olevan hyvä tapa saavuttaa ihmisiä. Markkinointi tuntui toimineen, sillä paikalle tuli paljon viittomakielisiä. Kävijöitä oli arviolta 500 (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2015). Markkinointia kuurojen yhteisön suuntaan voisi tehostaa esimerkiksi käymällä paikan

päällä kuurojen yhdistyksissä sekä viittomakielisissä tapahtumissa kertomassa tapahtumasta.

Kaikkien esitysten ja työpajojen kohdalla varmistettiin, että ne sopisivat sekä kuuleville että kuuroille kävijöille. Osa esityksistä toimi valmiiksi kaksikielisenä, ja osaan tilattiin tulkkaus. Sekä tapahtuman suunnittelussa että itse tapahtumassa se, että järjestäjissä oli sekä suomen- että viittomakielentaitoisia henkilöitä, oli tärkeää. Esimerkiksi tulkkioiskelijoita ja heidän kielitaitoaan olisi voitu hyödyntää tapahtuman toteutuksessa vielä enemmän. Sekä kävijöiden että yhteistyökumppaneiden palautteen perusteella tällaiselle kielellisesti saavutettavalle tapahtumalle olisi kysyntää myös jatkossa.

Toinen tutkimuskysymyksemme käsitteli tulkkauksen järjestämistä kulttuuritapahtumaan. Kyse ei tässä tapauksessa ollut vain yhden yksittäisen esityksen tulkkauksesta, vaan tehtävänä oli koordinoida koko tapahtuman tulkkaus ja varmistaa, että kaikki ohjelmanumerot sopisivat kaikille kielitaidosta riippumatta. Ohjelma-aikataulun perusteella arvioimme, että niihin esityksiin, joihin tulkkauksen tilaaminen oli meidän vastuullamme, riittäisi kahden tulkin tilaaminen. Lähetimme tarjouspyynnön eri tulkkausalan yrityksiin, joista yhdestä saimme tarjouksen. Tulkkauksen tilaaminen tulisi hoitaa ajoissa, jotta tulkkaustarjouksen voisi saada useammasta yrityksestä. Myös Kulttuuria kaikille -verkoston saavutettavuutta käsittelevässä oppaassa ”Tapahtumia kaikille!” neuvotaan aloittamaan tulkkausjärjestelyt aikaisin, sillä aikaa kuluu tulkkien tilaamiseen, tulkkien valmistautumiseen sekä tiedottamiseen (Kaartinen & Linna-
puomi 2014, 49). Toisaalta ensin on tiedettävä tarkkaan myös se, missä kaikkialla tulkkausta tarvitaan. Kun tapahtuman tulkit ovat tiedossa, tulkkien kanssa on hyvä olla yhteydessä erilaisiin käytännön asioihin liittyen. Lähetimme tulkeille kattavan ennakkomateriaalipaketin, mikä varmasti osaltaan paransi tulkkauksen laatua itse tapahtumassa. Sen lisäksi, että annoimme meidän tiedossamme olleita materiaaleja tulkeille, annoimme heille myös joidenkin esiintyjien yhteystietoja. Näin tulkkien oli tarvittaessa mahdollista kysellä lisätietoja suoraan esiintyjiltä ja yhteistyökumppaneilta.

Tulkkauksen järjestäminen vaatii usein jonkun asiantuntijan vinkkejä. Suunnitellesamme tulkkauksen järjestämistä selitimme usein asiaa tuntemattomille esimerkiksi

sen, että jokaiseen esitykseen ei tarvitse tilata erikseen tulkkia, vaan koordinoimalla ja aikataulutusta suunnittelemalla koko tapahtuman ajaksi voidaan tilata muutama tulkki, jotka hoitavat koko tapahtuma-aikana tarvittavan tulkkauksen. Myös paikan päällä tapahtumapäivän aamulla selitimme esimerkiksi tekniikasta vastaaville työntekijöille, etteivät tulkit seisoisi lavalla, vaan istuisivat lavan edessä tulkatessaan viittomakieleltä suomen kielelle. Vastaavassa tilanteessa oleva ”kivikuuleva”, eli viittomakieltä ja viittomakielistä kulttuuria tuntematon henkilö, saisi varmasti tällaista tietoa ja vinkkejä tilatessaan tulkkeja. On myös mahdollista ottaa yhteyttä esimerkiksi Kuurojen Liittoon tai Suomen viittomakielen tulkit ry:hyn, mikäli olisi kiinnostunut järjestämään tulkkauksen.

Mahdollisina jatkotutkimusaiheina olisi mielenkiintoista tehdä tarkempaa selvitystä siitä, kuinka saavutettavia kulttuuripalvelut yleisesti ovat viittomakielisten näkökulmasta, ja miten saavutettavuutta voitaisiin vielä kehittää.

LÄHTEET

- Amnesty Suomi, Ihmisoikeusliitto, Suomen YK-liitto & Maailma.net 2013. Oikeus osallistua yhteiskunnan sivistyselämään. Viitattu 26.3.2015.
<http://www.ihmisoikeudet.net/index.php?page=oikeus-osallistua-yhteiskunnan-sivistyselamaan>
- Ateneum 2014. Järven lumo -näyttelyn opastusten ja näyttelyesittelyiden tulkkaus viittomakielelle. Viitattu 18.3.2015 <http://ateneum.fi/fi/j%C3%A4rven-lumo-n%C3%A4yttelyn-opastusten-ja-n%C3%A4yttelyesittelyiden-tulkkaus-viittomakielelle>
- Heikkinen, Hannu L. T. 2007. Toimintatutkimuksen lähtökohdat. Teoksessa Hannu L. T. Heikkinen, Esa Rovio & Leena Syrjälä (toim.): Toiminnasta tietoon: Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat. Helsinki: Kansanvalistusseura.
- Humanistinen ammattikorkeakoulu 2014a. Vetovoimaa kulttuurikeskuksiin. Asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien parantaminen paikalliseen kulttuuri-toimintaan. Hankesuunnitelma. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu
- Humanistinen ammattikorkeakoulu 2014b. Käräytä kaverisi kulttuuriin. Viitattu 16.4.2015. <http://www.humak.fi/uutiset/karayta-kaverisi-kulttuuriin/>
- Humanistinen ammattikorkeakoulu 2015. Humakin hankkeet. Vetovoimaa kulttuurikeskuksiin. Viitattu 26.3.2015. <http://www.humak.fi/kumppaneille/humakin-hankkeet/>
- Kaartinen, Sini & Linnapuomi, Aura 2014. Tapahtumia kaikille! Opas saavutettavan kulttuurifestivaalin järjestämiseen. Kulttuuria kaikille -palvelun julkaisuja 2/2014. Helsinki: Kulttuuria kaikille –palvelu/Yhdenvertaisen kulttuurin puolesta ry ja Finland Festivals ry
- Kananen, Jorma 2013. Case-tutkimus opinnäytetyönä. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kananen, Jorma 2014. Toimintatutkimus kehittämistutkimuksen muotona: Miten kirjoitan toimintatutkimuksen opinnäytetyönä?. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kansallisteatteri 2011. Kansallisteatterin vuosi 2010. Helsinki: Kansallisteatteri
- Kansaneläkelaitos 2015a. Laki vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta 19.2.2010/133. Viitattu 3.3.2015. <http://plus.edilex.fi/kela/fi/lainsaadanto/20100133>
- Kansaneläkelaitos 2015b. Palvelun järjestäminen. Viitattu 4.3.2015. <http://www.kela.fi/palvelujen-jarjestaminen>
- Kilpelä, Niina 2013. Yhtenä joukossa vai ympäristön ehdoilla? Teoksessa Matti Laitinen (toim.): Miksi joka paikkaan pitää päästä. Helsinki: Kansanvalistusseura.
- KokoTeatteri 2013. Viittomakieliset esitykset KokoTeatterilla. Viitattu 3.3.2015. <http://www.kokoteatteri.fi/2013/07/04/viittomakieliset-esitykset-kokoteatterilla/>
- Kulttuuria kaikille 2013. Frankenstein tulkataan viittomakielelle. Viitattu 18.3.2015 <http://www.kulttuuriakaikille.info/uutiset.php?aid=13401&k=13803&d=2013>

- Kulttuuria kaikille 2015. Viittomakielisten asiakkaiden huomioiminen kulttuuripalveluissa: tarkistuslista tapahtuman järjestäjälle. Viitattu 26.3.2015.
http://www.cultureforall.info/doc/tarkistuslistat/viittomakielisten_asiakkaiden_huomioiminen_tapahtumissa_tarkistuslista.pdf
- Kuuloavain 2014. Kimurantti. Koko perheen konsertti viittomin. Viitattu 18.3.2015.
<http://www.kuuloavain.fi/ajankohtaista/kimurantti-koko-perheen-konsertti-viittomin>
- Kuurojen Liitto 2012. Viittomakielinen kulttuuri rantautuu Ouluun. Viitattu 10.3.2015.
<http://www.kl-deaf.fi/Page/624d2726-377b-4f01-9aa5-8c9c524e4d70.aspx?groupId=97ac55c4-8ab9-44a5-a7bc-8db30dd45645&announcementId=473df265-5990-4d49-b918-297998f86c6e>
- Kuurojen Liitto & Kotimaisten kielten tutkimuskeskus 2010. Suomen viittomakielten kielipoliittinen ohjelma. Kuurojen Liitto ry:n julkaisuja 60. Helsinki: Kuurojen Liitto ry ja Kotimaisten kielten tutkimuskeskus
- Kuurojen museo 2015. Kuurojen museosta. Viitattu 18.3.2015.
http://www.kuurojenmuseo.fi/?page_id=253&lang=fi
- Linnapuomi, Aura & Paqvalén, Rita & Salovaara, Sari & Turpeinen, Iida 2014. Teatteria kaikille! Opas teatterin saavutettavaan toimintaan. Viitattu 10.3.2015. Helsinki: Kulttuuria kaikille -palvelu / Yhdenvertaisen kulttuurin puolesta ry ja Suomen Teatterit ry
http://www.cultureforall.info/doc/tietopaketit_ja_oppaat/teatteria_kaikille_opas_2_painos.pdf
- Oikeusministeriö 2015. Viittomakielisten oikeuksia edistävä viittomakielilaki voimaan toukokuun alusta. Viitattu 17.4.2015.
http://www.oikeusministerio.fi/fi/index/ajankohtaista/tiedotteet/2015/04/viittomakielisten_oikeuksiaedistavaviittomakielilakivoimaantoukokuunalusta.html
- One Star Group 2015. Veli-Matti Puumala. Viitattu 18.3.2015.
<http://www.komediakalenteri.fi/veli-matti-puumala>
- Piehl, Aino & Vihonen, Inkaliisa 2006. Käännetäänkö tekstisi, tulkataanko puheenvuorosi? Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.
- Salmi, Eeva & Laakso, Mikko 2005. Maahan lämpimään. Suomen viittomakielisten historia. Helsinki: Kuurojen Liitto.
- Selin, Pirkko 2001. Hyvään käytäntöön. Viittomakielentulkkausta parityönä Käpylän iltaoppikoulussa. Kuurojen Liitto ry:n julkaisuja 20. Helsinki: Kuurojen Liitto
- Stoa 2015. Väriä elämään. Viitattu 18.3.2015.
http://www.stoa.fi/tapahtuma/48DA165C138EB21030493D83C4DCAABA/fi/Varia_elamaan
- Suomen Kansallisooppera 2014. Lehdistötiedote. La Bohème tulkataan viittomakielelle Kansallisoopperassa. Viitattu 27.2.2015.
http://www.ooppera.fi/palvelut/lehdistopalvelut/lehdistotiedotteet/307/la_boheme_tulkataan_viittomakielelle_kansallisoopperassa
- Suomen viittomakielen tulkit ry 2015. Opiskelutulkkaukset. Viitattu 27.3.2015.
<http://www.tulkit.net/ammatti/opiskelutulkkaukset>
- Teatteri Totti 2015. Teatteri Totista. Viitattu 10.3.2015.
<http://www.teatteritotti.fi/teatteri-totista/>

Wallvik, Birgitta 2005. Yksi Suomen teattereista. Kuurojen Teatteri 1987-2005. Helsinki: Teatteri Totti.

Yle Uutiset viittomakielellä. Viittomakieli jalkautui Itä-Helsinkiin. Viitattu 17.4.2015.
http://yle.fi/uutiset/viittomakieli_jalkautui_ita-helsinkiin/7820107

LIITTEET

Liite 1. HELsignin ohjelma-aikataulu

Ohjelma:

Päälava

Klo 13 Teatteri Totin Dawn Jani Birley toivottaa vieraat tervetulleeksi

Klo 13.15 Kimurantti esiintyy

Klo 15 Tapahtuman yhteistyökumppaneiden esittelyt

Klo 16 Signmark

Klo 16.40 Stand up, Veli-Matti Puumala

Terraario

Klo 14.30 Kimurantti-orkesterin viittomakielinen rytmityöpaja koko perheelle

Klo 15.30 Kimurantti-orkesterin viittomakielinen rytmityöpaja koko perheelle

Kerhotila

Klo 13.30–16 Teatteri Totin teatterityöpajat kaikenikäisille. Vetäjänä Gavin Lilley

Parvigalleria

Klo 12–17 Helsingin kuurojenyhdistyksen Kamerakerho: Väriä elämään!

Aula

klo 12–17 Yhteistyökumppaneiden esittelypisteet ja pinssityöpaja

Liite 2. Tapahtuman tulkkausjärjestelyt

HELsign, tulkkaus

- 13.00 Dawn Jani Birley toivottaa tervetulleeksi (tulkkaus, lava)
- 13.15 Kimurantti (40 min, kaksikielinen, lava)
- 13.30 Ilmaisutyöpaja (20-30 min? Gavin, oma tulkki, kerhotila)
- 14.00 Kimurantti loppu, Dawn Jani Birleyn juonto (tulkkaus, lava)
- 14.15 Ilmaisutyöpaja (20-30 min? Gavin, oma tulkki, kerhotila)
- 14.15 Satuhetki (15min, tulkkaus, kirjasto)
- 14.30 Musatyöpaja (15-20 min, Jesi, tulkkaus, terraario)
- 15.00 Yhteistyökumppaneiden esittelyä lavalla (Kuurojen Liitto, Teatteri Totti, Signoodo, Valokuvakerho, Viittovat perheet ry, tulkkaus, lava)
- 15.00 Ilmaisutyöpaja (20-30 min? Gavin, oma tulkki, kerhotila)
- 15.30 Musatyöpaja (15-20 min, Jesi, tulkkaus, terraario)
- 16.00 Signmark (30 min, kaksikielinen, lava)
- 16.30 Signmark loppu, Dawn Jani Birleyn juonto (tulkkaus, lava)
- 16.40 Stand up (Veli-Matti Puumala, oma tulkki, lava)

Oheisohjelma, ei tulkkausta:

Pinssityöpaja 14-16

Yhteistyökumppaneiden esittelypisteet 13-17

Valokuvanäyttely 13–17 (kuvaajia paikalla vaihtelevasti)

tulkkaus: tulkkaus Vetovoimaa kulttuurikeskuksiin -hankkeen kautta

kaksikielinen: esitys on kaksikielinen, ei tulkkausta

oma tulkki: esiintyjä tilaa itse tulkin

Liite 3. Palautekysely

HELsign palautekysely

Taustatiedot**1. Mikä on äidinkielenne?**

- ☐ Suomi
- ☐ Ruotsi
- ☐ Jokin muu puhuttu kieli
- ☐ Suomalainen viittomakieli
- ☐ Suomenruotsalainen viittomakieli
- ☐ Jokin muu viittomakieli

2. Sukupuoli?

- ☐ Nainen
- ☐ Mies
- ☐ En halua vastata

3. Mikä on syntymävuotenne?

1920 ▼

4. Mikä on ylin koulutuksenne?

- ☐ Perusaste
- ☐ Ammatillinen koulutus
- ☐ Korkeakoulu

Tiedonsaanti tapahtumasta

5. Mistä saitte tietoa tapahtumasta? Voit valita useita vaihtoehtoja.

- ☐ Hakukoneen avulla (Google tms.)
- ☐ YouTubesta
- ☐ Facebookista
- ☐ Twitteristä
- ☐ Stoan kotisivuilta
- ☐ Stoan painetusta tapahtumakalenterista
- ☐ Stoan kanta-asiakaskirjeestä
- ☐ Stoan ulkobanderollista
- ☐ Voima-lehdestä
- ☐ Julisteesta
- ☐ Menovinkistä
- ☐ Ystävältä
- ☐ Muualta, mistä?

6. Kenen kanssa tulitte tapahtumaan? Valitkaa parhaiten soveltuva vaihtoehto.

- ☐ Ystävän tai ystävien
- ☐ Puolison
- ☐ Koko perheen
- ☐ Yksin

Tapahtuman merkitys

7. Mikä sai teidät tulemaan tapahtumaan? Valitkaa tärkein vaihtoehto.

- ☐ Tulin, koska tapahtuma oli viittomakielinen
- ☐ Halusin tutustua viittomakieliseen kulttuuriin ja taiteeseen
- ☐ Signmarkin vuoksi
- ☐ Kimurantin vuoksi
- ☐ Stand upin vuoksi
- ☐ Ystävä tms. pyysi mukaan
- ☐ Muu syy, mikä?

8. Valitkaa mielipidettänne parhaiten kuvaava vaihtoehto.

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
Opin ymmärtämään paremmin viittomakielistä kulttuuria	☐	☐	☐	☐
On tärkeää, että viittomakielisiä tapahtumia järjestetään	☐	☐	☐	☐
Ilman viittomakielistä ohjelmaa ei tule lähdettyä tapahtumiin.	☐	☐	☐	☐
Tapaan tuttuja juuri viittomakielisissä tapahtumissa.	☐	☐	☐	☐
Tulkkaus onnistui sujuvasti	☐	☐	☐	☐

9. Kertokaa omin sanoin, mitä piditte tapahtumasta. Mitä olisimme voineet tehdä paremmin?
